



راه های رفع اختلال املاء

مؤلفین:

زهرا گشتیل

کوثر گشتیل

سرشناسه	:	زهر ا گشتیل ۱۳۷۸
عنوان و نام پدیدآور	:	راه های رفع اختلال املاء، کوثر گشتیل ۱۳۸۱
مشخصات نشر	:	: نسیم دانش کهن ۴۰۰ تیر ماه، تهران
مشخصات ظاهری	:	۱۶۶ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۵۳۴۲-۰۱-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فبیای مختصر
یادداشت	:	فهرست نویسی کامل این اثر در وبگاه http://opac.nlai.ir در دسترس است.

عنوان کتاب:	راه های رفع اختلال املاء
تالیف:	زهر ا گشتیل - کوثر گشتیل
صفحه آرا و طرح جلد:	فاطمه علیزاده
چاپ و مصافح:	اعظم
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
قطع:	وزیری
نوبت چاپ:	اول/ ۱۴۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۵۳۴۲-۰۱-۹
قیمت:	۷۰۰۰۰ تومان

انتشارات نسیم دانش کهن

۰۹۳۵۴۱۰۵۳۹۶

طبق قانون حمایت از حقوق ناشران و مؤلفان هر شخص حقیقی و حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مؤلف، نشر یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگیری جدی قانونی خواهد گرفت و مطابق با جرائم قوانین اسلامی برخورد خواهد شد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
اهداف املاء.....	۱۳
فصل اول.....	۱۴
آموزش الفبا.....	۱۴
الف ، آ.....	۱۵
ب.....	۱۶
پ.....	۱۷
ت.....	۱۸
ث.....	۱۹
ج.....	۲۰
چ.....	۲۱
ح.....	۲۲
خ.....	۲۳
ذ.....	۲۵
ر.....	۲۶
ز.....	۲۷
ژ.....	۲۸
س.....	۲۹
ش.....	۳۰

ص		۳۱
ض		۳۲
ط		۳۳
ظ		۳۴
ع		۳۵
م		۳۶
ف		۳۷
ق		۳۸
ک		۳۹
گ		۴۰
ل		۴۱
م		۴۲
ن		۴۳
و		۴۴
ه		۴۵
ی		۴۶
داستان نشانه ها		۴۷

فصل دوم ۱۰۰

اصول و مبانی املا		۱۰۱
معیارهای ارزشیابی		۱۰۲
روش تدریس املا		۱۰۴

نتیجه گیری..... ۱۰۷

فصل سوم..... ۱۰۸

املاى لمسى..... ۱۰۹

املاى مشاركتى..... ۱۱۱

املاى جا خالى..... ۱۱۲

املاى تصويرى..... ۱۱۲

املاى مشورتى..... ۱۱۳

املاى صوتى..... ۱۱۳

املاى تقريرى..... ۱۱۳

املاى گروهى..... ۱۱۴

املاى ذهنى..... ۱۱۴

املاى كارتى..... ۱۱۴

املاى سفرهاى..... ۱۱۵

اما با توجه به تكنيك بارش مغزى:..... ۱۱۶

املاى ماسه اى..... ۱۱۷

۳۵ راهكار يادگيرى بهتر املا..... ۱۲۴

روزنامه همشهري، سايت هاى آموزشى..... ۱۲۹

لوازم: مربع هاى حروف..... ۱۳۰

انواع ديگر املا..... ۱۳۱

بازى و نوشتن..... ۱۳۱

ارائه روشى جهت بهبود املا در دوره ابتدائى..... ۱۳۱

اختلالات املایی ۱۳۲

مراحل کار: ۱۳۴

اهداف آموزشی املا ۱۳۶

فصل پنجم ۱۴۱

مطالبی در خصوص املانویسی و دیکته در ابتدایی ۱۴۲

مقدمه ۱۴۲

هدفهای آموزشی املا ۱۴۳

روش آموزش املا ۱۴۳

روشهای ارزشیابی از درس املا ۱۴۸

نحوه غلطگیری املا؟ ۱۴۸

املا و تکلیف شب: ۱۵۱

شرایط تشدید () ۱۵۲

- ممکن است عواملی چون ۱۵۴

* توصیه ۱۵۴

- مقدار متن دیکته در کلاس اول ابتدایی ۱۵۵

از عوامل دیگر بدخطی ۱۵۶

راهبرد و درمان ریز نویسی ۱۵۹

- راهبرد کلاسیک تر برای تقویت شنودی ۱۶۲

منابع و مأخذ ۱۶۶

مقدمه

شنیدن و خواندن وسیله ایست برای پی بردن به افکار دیگران و گفتار و نوشتن وسیله ایست برای آگاه ساختن دیگران از مقاصد و افکار خود؛ بنابراین تمام کوششهایی که در زمینه آموزش زبان در دبستان انجام می گیرد باید در جهت پرورش مهارتهای چهارگانه آن یعنی شنیدن، گفتن، خواندن و نوشتن باشد؛ اما سؤالی که در اینجا مطرح می شود این است که چرا دانش آموزان ما در املا ضعف دارند؟ به روایتی اشکال کار در کجاست؟ معلم؟ دانش آموزان؟ و شاید هم خانواده؟ عده زیادی از دانش آموزان در نظام آموزشی ما دچار اختلالات یادگیری هستند، طبق گزارش های رسمی آموزش و پرورش ۴ تا ۱۲ درصد از دانش آموزان در هر سال اختلال یادگیری دارند. بی تردید تعداد واقعی بیش از این خواهد بود. برای مقابله با این معضلات آموزشی هر یک از معلمان روشهای خاصی را اتخاذ می کنند، برخی از این روشها به علت علمی نبودن سیب سرخوردگی تحصیلی دانش آموزان می گردد. تعریف املاء در فرهنگ لغت املا به معنی پر کردن، مطلبی را تقریر کردن که دیگری بنویسد و مطلبی که معلم بگوید و شاگرد بنویسد و نیز طریقه نوشتن کلمات و درست نوشتن ثبت شده است. | املا یا دیکته، یعنی نوشتن گفته های دیگران. پس املا فعالیتی است که هدف از آن تنها صحیح نویسی نیست بلکه نوشتن خوانا و رسای کلمه ها و دقت در مرتب و زیبا نوشتن نیز می باشد.

در دنیای پیچیده ، هیچکس بی نیاز از تعلیم و تربیت نیست . امروز فعالیت در مدرسه و در امر آموزش ، خود بخش عظیمی از زندگی انسانها شده است . لحظاتی را به خاطر می آوریم که چگونه نشستن در کلاس ، گوش دادن به صدای یکنواخت معلم ، حفظ کردن بدون فهم مطالب درسی ، دلهره واضطراب ناشی از امتحان ، و سرزنش معلمان و والدین موجب نفرت و گریز ما از کلاس درس و محیط آموزشی می شد . راستی چرا ؟! چرا فعالیتهای آموزشی نتوانست مارا با محیط آموزش مانوس ، و به یاد گیری علاقه مند کند ؟ چرا فعالیتهای مدرسه با تهدید اصرار معلمان صورت می گرفت ؟ چرا شاگردان از تعطیل شدن مدرسه احساس رضایت و خوشحالی می کردند ؟ مقصر اصلی چه کسی بود ؟ معلم ناتوان و ناآگاه یا شاگرد بی علاقه و بی استعداد ؟ آیا معلمان تعلیم و تربیت ، نتوانسته اند امکانات مطلوب یاد گیری و زمینه های شکوفایی استعداد شاگردان را فراهم کنند ؟ و یا انتخاب روش های تدریس به درستی انجام نشده است ؟ آگاهی و شناخت معلم از اصول و روشهای تعلیم و تربیت عامل مهمی است که می تواند او را در کار خود موفق و موید سازد . معلم باید قادر باشد با شناخت شاگردان و آگاهی از فرایند تدریس ، نیازهای آنان را مشخص کند و با در نظر گرفتن توانایی های ایشان به ایجاد وضعیت مطلوب آموزش اهتمام ورزد .

بنابراین به نظر می‌رسد که پیشنهادات داده شده برای تدریس فعال فیزیک در چنین سیستمی بی‌نتیجه خواهد ماند.

۲. عدم آشنایی معلمان دروس مختلف با روشهای نوین آموزشی

علی‌رغم اینکه معلمان دروس بطور گسترده مورد توصیه قرار

می‌گیرند که روشهای فعال آموزشی را جانشین روشهای سنتی و معلم محوری نمایند، دانش آموزان را درگیر مسائل کاربردی و پژوهشی نمایند و گاهی اوقات روشهای مختلفی همانند به کار بردن فناوری اطلاعات در آموزش، روشهای آزمایشگاهی، پروژه، پرسش و پاسخ و ... برای تدریس به دبیران پیشنهاد می‌شود، هنوز تعداد کثیری از دبیران فقط با عناوین این روشهای تدریس آشنایی دارند و یا اطلاعات خیلی محدودی دارند. معمولاً این اطلاعات محدود را با استفاده از مطالب پراکنده مجلات که اتفاقی به دست آنها می‌رسد، کسب کرده اند و هیچ گاه بطور جدی و عمقی با این روشها آشنا نشده اند. کلاسهای ضمن خدمت دبیران نیز معمولاً آموزش مطالب تئوری و یا روشهای آزمایشگاهی کلاسیک و سنتی است و هیچ گاه روشهای فعال آموزشی، روشهای سازماندهی کلاس و مدیریت زمان برای تدریس با روشهای فعال، مورد توجه قرار نگرفته اند. چگونه از معلمی که هنوز با این روشها آشنا نشده و مورد حمایت علمی قرار نگرفته است، می‌توان انتظار داشت که روشی را که نمی‌داند به کار ببرد؟! کار ببرد؟!!

۳. متناسب نبودن زمان با روشهای فعال

مسئله زمان را از دو زاویه می توان مورد توجه قرار داد

۳-۱) کمبود زمان لازم برای تدریس علوم به شیوه فعال: شکی نیست که زمان تدریس روشهای فعال طولانی تر از شیوه های سنتی گذشته می باشد. تحقیقی از دبیران فیزیک مدارس استان فارس (که تا حدی روش تدریس دانش آموز محوری را بکار برده اند) نشان می دهد که این دبیران به عللی قادر به ادامه این روش

نمی باشند و اولین دلیل این دبیران کمبود وقت می باشد. تقسیم کلاس به دسته ها و گروههای کوچکتر، فعالیتهای آزمایشگاهی، روشهای بحث گروهی، استفاده از رایانه، خرد کردن مسئله به اجزای کوچکتر ... همه و همه نیاز به زمان دارند. بنابراین با توجه به کافی نبودن زمان، استفاده از روشهای فعال بسیار کم رنگ خواهد بود.

اهداف املاء

هدف اصلی دوره ابتدایی توسعه دانش و افزایش مهارت در زبان فارسی است.

۱. به کارگیری صحیح خط فارسی. ۲. نوشتن درست صورت کلمات و جملات املائی درست).
۳. درست نوشتن شکل نشانه های فارسی ۴. تشخیص شکل املائی و درست صامتهای چند شکلی. ۵. آموزش و تشخیص تشدید، استثناها و کاربرد آنها. ۶ آشنایی با مفهوم جمله و جمله نویسی ۷. در حوزه رسم الخط آموزش سه مفهوم نقطه، ویرگول و علامت سؤال. ۸. اجرای شیوه های نو و جالب برای ایجاد تنوع و روحیه شاد در کلاس. ۹. یافتن و تشخیص مشکلات نوشتاری و سعی در رفع مشکل. ۱۰. کمک به حافظه دیداری و شنیداری. ۱۱. تلفیق دروس با یکدیگر برای کمک به بچه ها و استفاده مؤثر از وقت. ۱۲. انجام کار گروهی برای برقراری ارتباط بهتر و ایجاد حس همکاری بین بچه ها. ۱۳. انجام فعالیتهای متنوع برای پرورش خلاقیت و ایجاد فرصت ابتکار. ۱۴. آشنا کردن کودک با مفهوم گروه و همکاری.

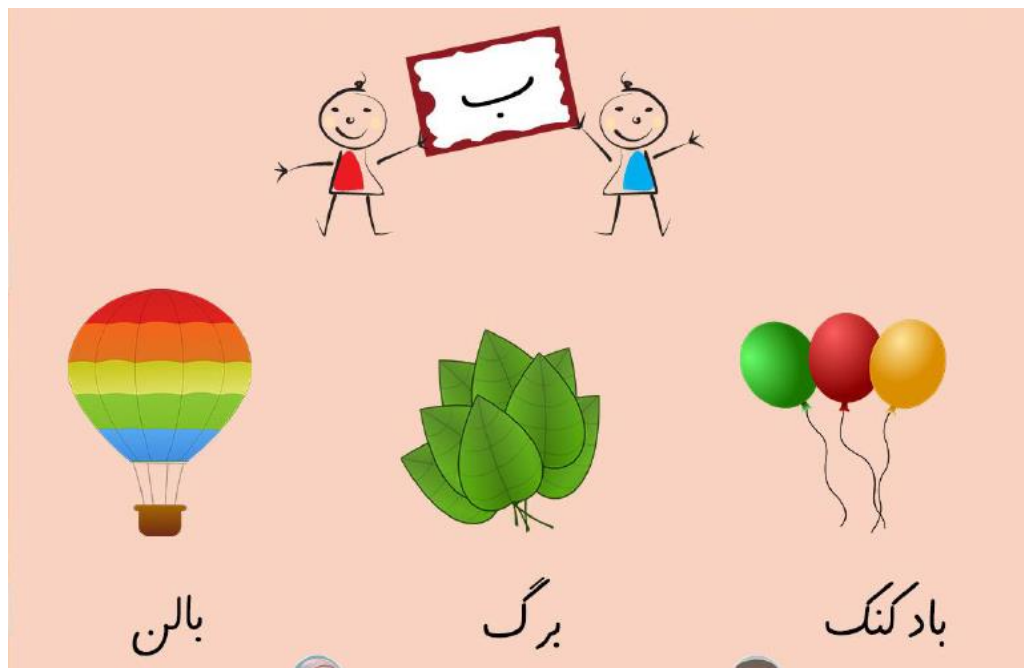
فصل اول

آموزش الفبا

الف ، آ



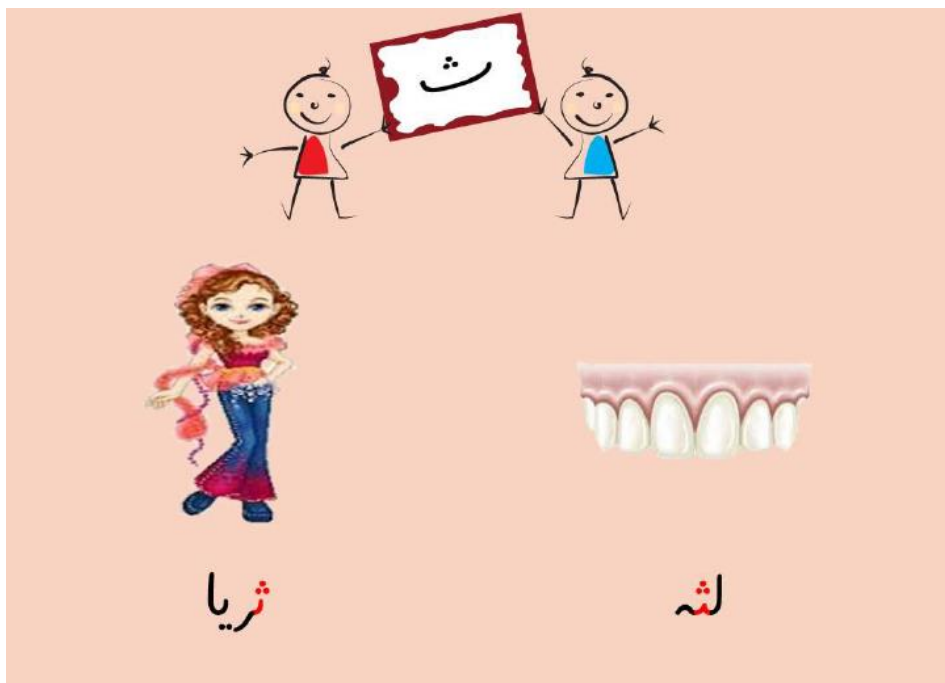
ب



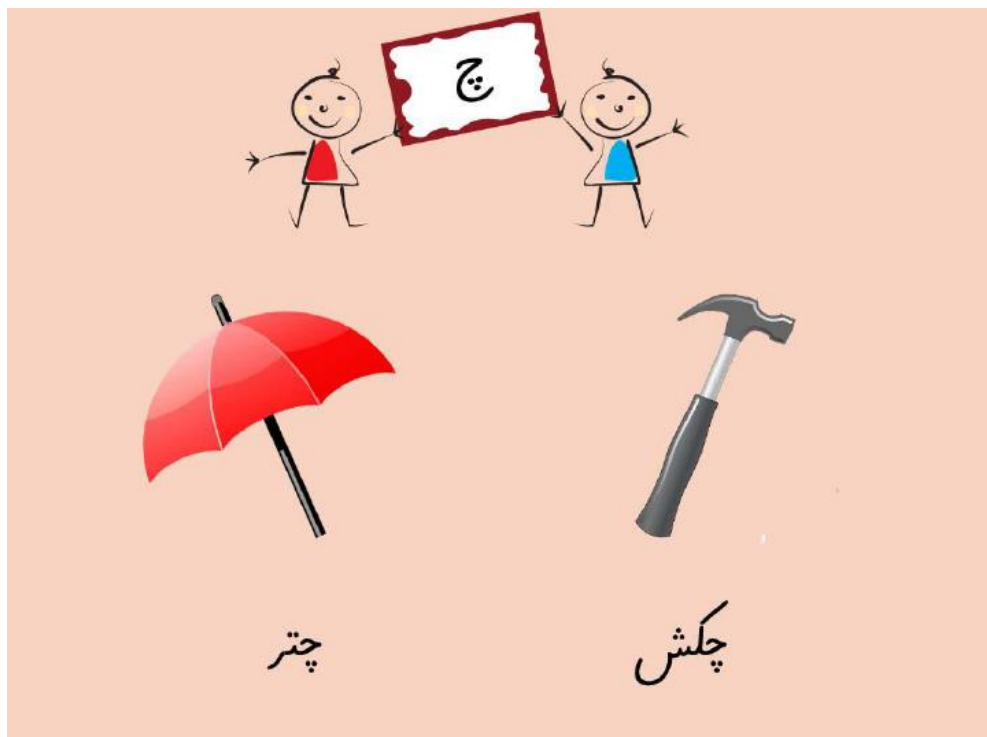




ث



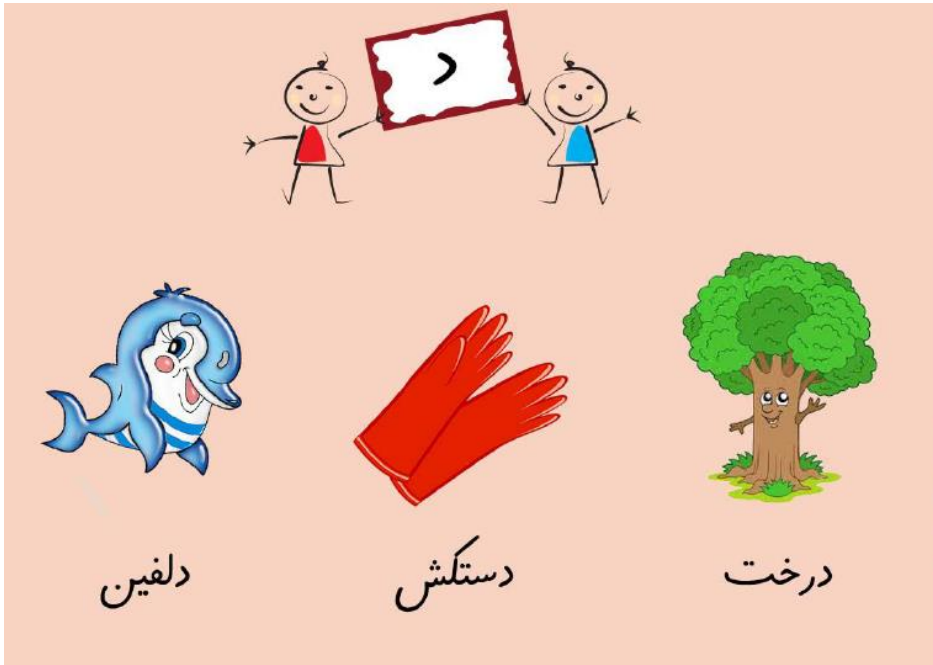


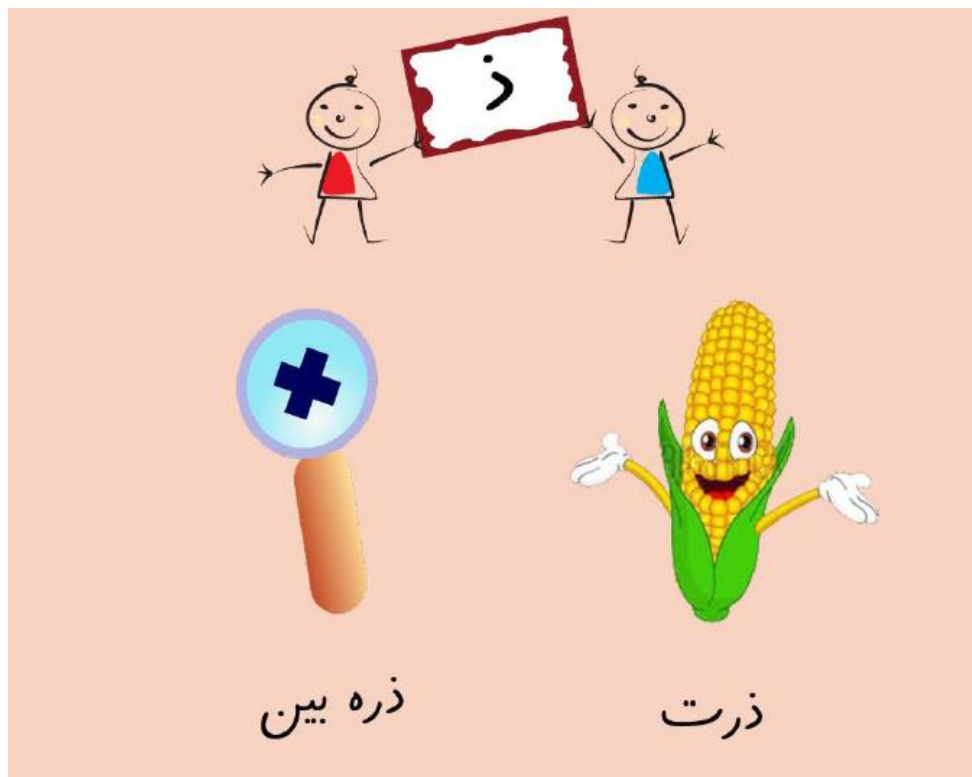




خ







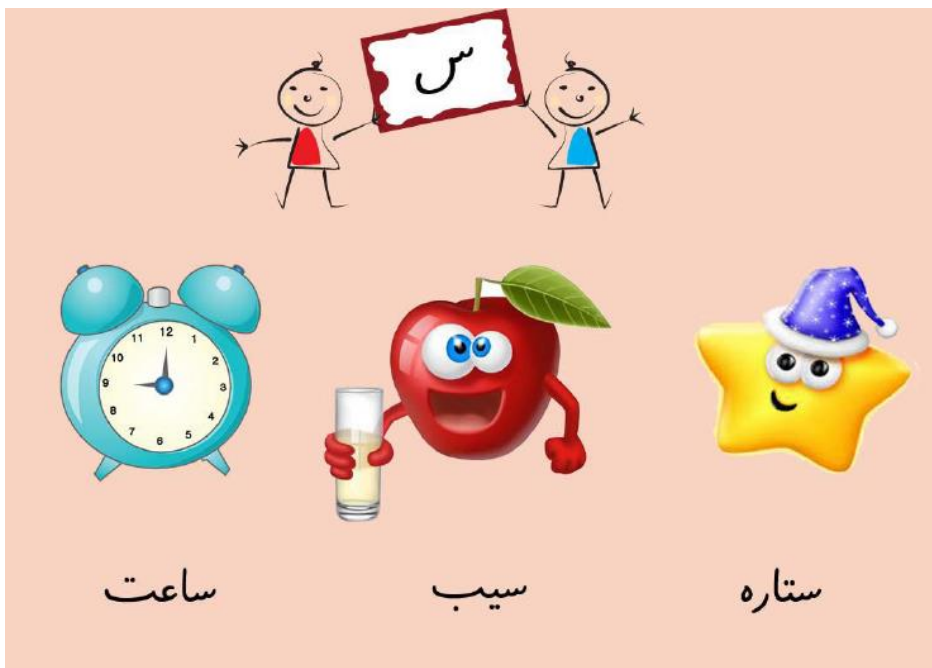


ز





س







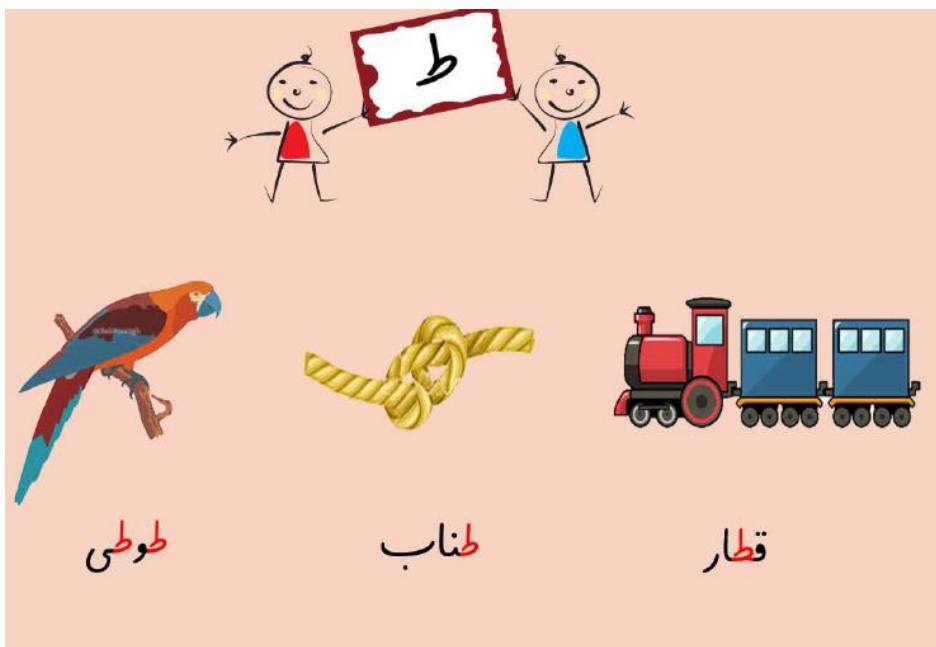
ض



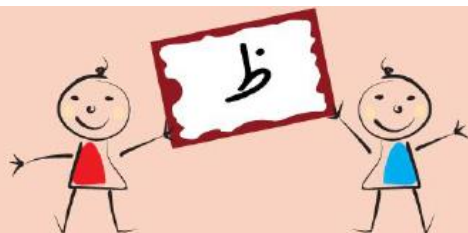
ضربه



ضربان



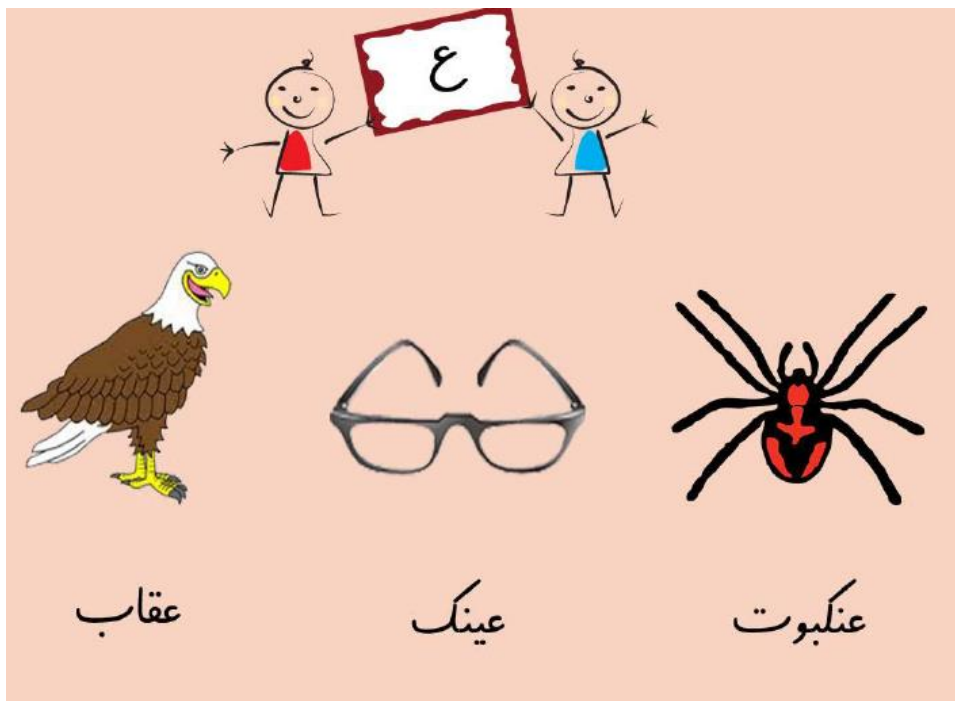
ظ

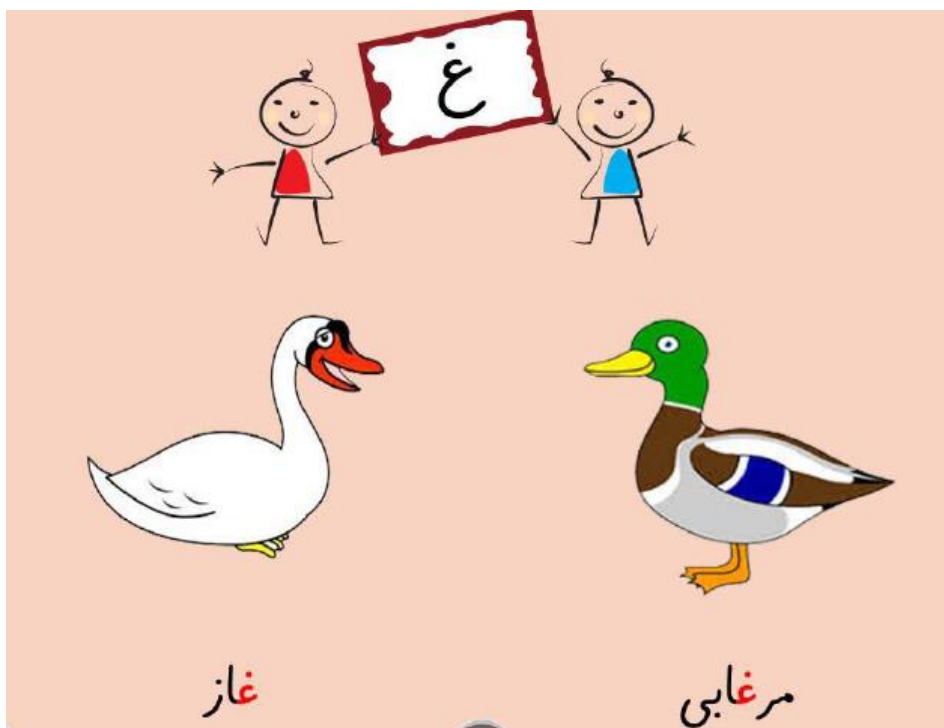


ظرف



ظرفشویی





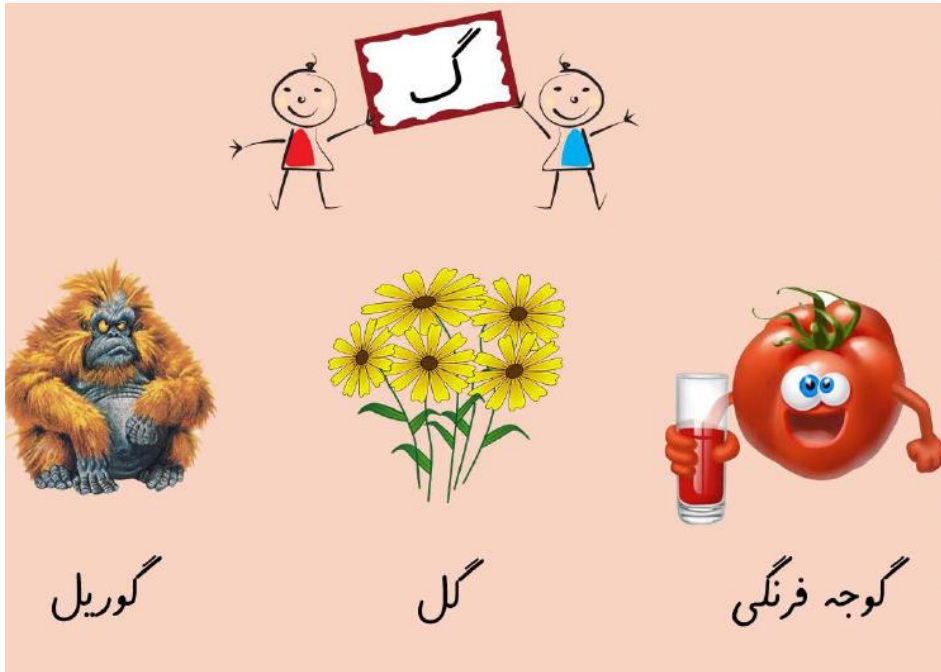
ف

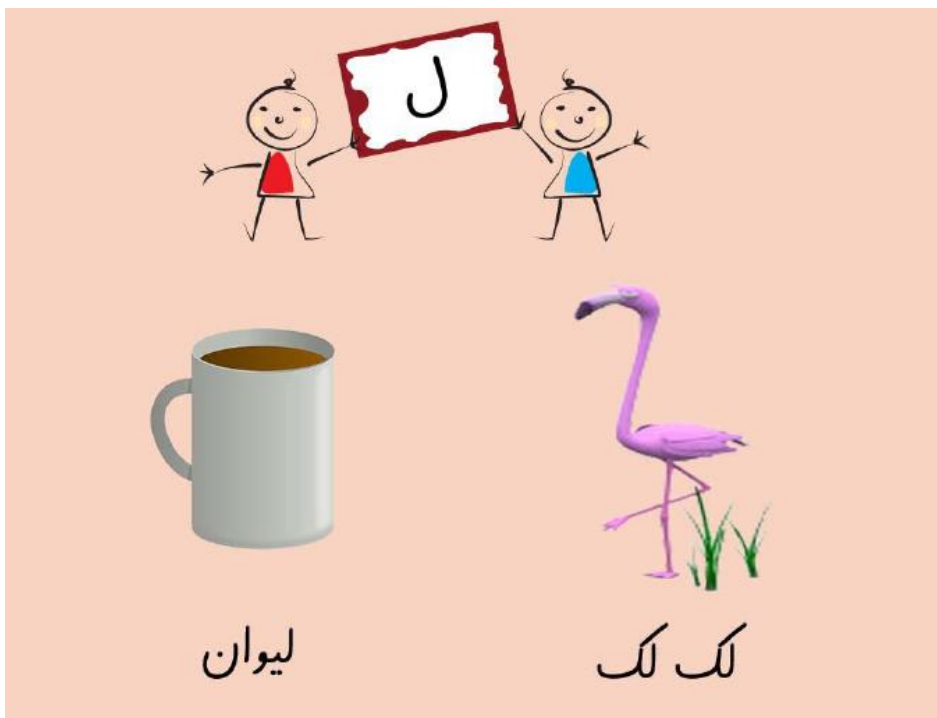


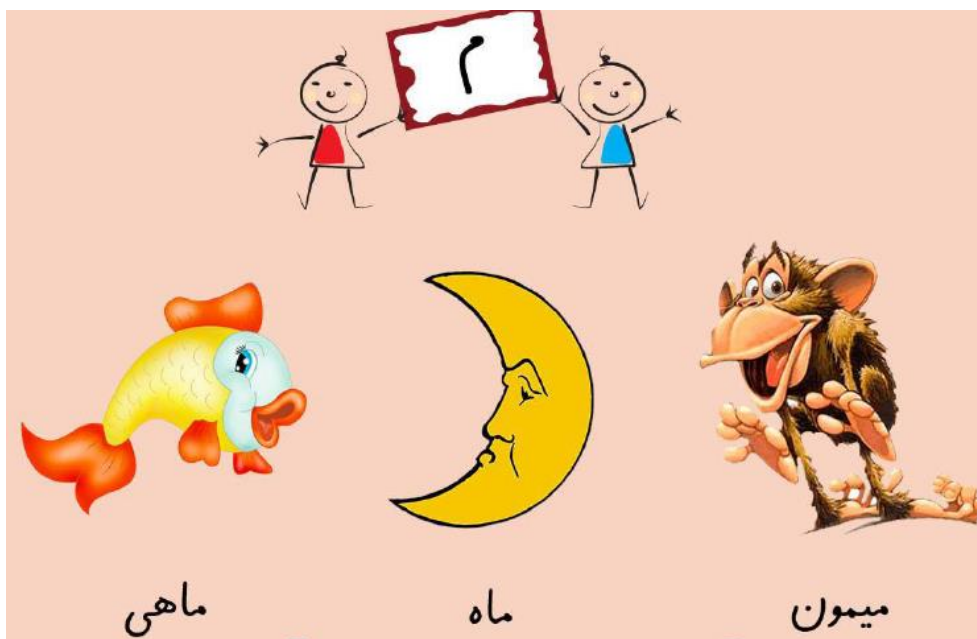
ق



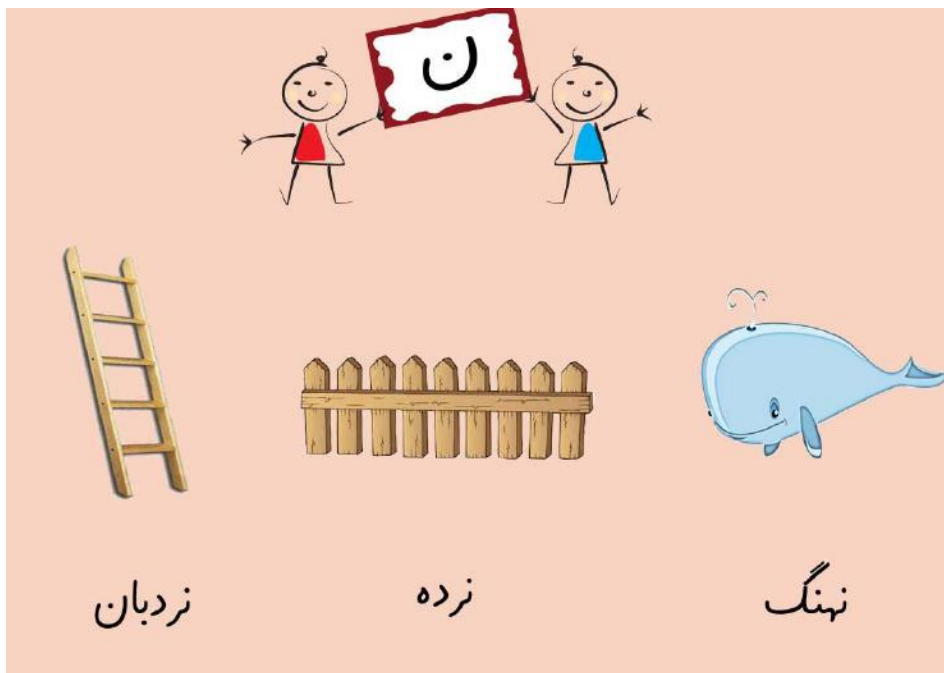








ن



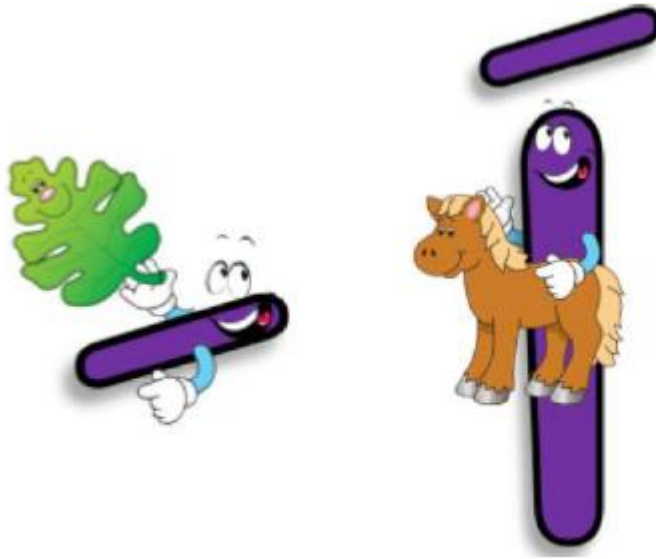




ی



داستان نشانه ها



داستان نشانه ا

مسابقه

دو تا میخواستند با هم مسابقه بدهند. با هم یک، دو، سه گفتند و دویدند. این بدو، آن بدو...

این بدو، آن

بدو... تماشاچیا دست زدند و گفتند: "بدو!...بدو!..."

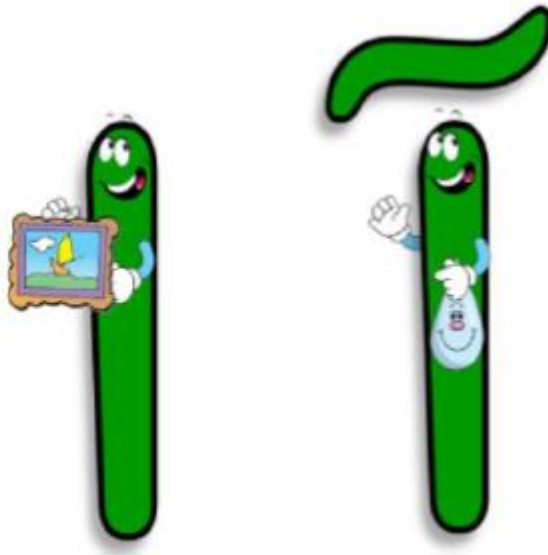
هر دو تا تندتر دویدند. هر دو میخواستند اول بشوند.

تماشاچیها باز هم دست زدند. سوت زدند و گفتند: ”بدو!...بدو!... تندتر بدو!...“

هر دو تا تند و تند دویدند و دویدند تا به آخر مسابقه رسیدند. یکی زودتر رسید و یکی

دیرتر. به برنده، یک

کلاه جایزه دادند و شد آ و آن یکی هم شد، ا دوم.



داستان نشانه آ

داستان آب

آ تشنه‌اش بود. رفت لب چشمه، آب بخورد. چشمه، خشک بود. رفت لب دریا، آب دریا

شور بود. رفت کنار

رودخانه، خم شد که آب بخورد، افتاد توی آب.

آب، آ را با خودش برد. ماهی گیر، آ را دید. او را از آب گرفتو به خونه برد، داد دست

بچه‌اش و گفت " :

بگیر... این هم آ که میخواستی! مواظب باش که دیگه گمش نکنی!"

بچه، خوش حال شد. آ را گرفت. آ سردش بود. از سرما میلرزید. بچه آ را برد کنار آتش. آ

گرم شد. بچه

برایش آتش درست کرد. آ آتش را خورد. بعد هم توی دفتر مشق، کنار دوستانش خوابید.



داستان نشانه ب

داستان ب کوچولو

ب کوچولو نقطه‌هاش را دوست نداشت. راه که میرفت، گیر میکرد به نقطه‌هاش و میافتاد زمین.

یک روز رفت پیش قیچی و گفت: "چین و چین و چین... نقطه را بچین!"

قیچی، نقطه را چید. ب، بی نقطه شد. راحت و خوشحال دوید و رفت به مدرسه. نشست روی

تخته سیاه و

گفت: "سلام!"

تخته سیاه گفت: "تو دیگه کی هستی؟ تو هیچی نیستی!"

ب بی نقطه، ناراحت شد. رفت و نشست روی دفتر مشق.

دفتر گفت: "تو دیگه کی هستی؟ تو هیچی نیستی!"

ب بی نقطه، خیلی ناراحت شد. داد زد: "من ب هستم!"

پاک کن گفت: "نه، تو اشتباهی هستی!" و خواست که پاکش کند.

ب بینقطه، ترسید. داد زد: "کمک، کمک!..."

مداد سیاه آمد به کمکش. زود یک نقطه برایش گذاشت. ب شد مثل اولش.

از خوشحالی داد زد: "حالا دیدید؟... من ب هستم!... من ب هستم!"

پاک کن نگاهش کرد و گفت: "بیخشید... مثل این که من اشتباهی آمدم!" و راهش را کج

کرد و رفت.



داستان نشانه پ

یک روز پرستو کوچولو با پدرش رفت پارک و توپ قشنگشو هم با خودش برد تا بازی کنه، تو پارک یک پروانه‌ی زیبا رو دید که روی گلهای پونه نشسته بود، یکم آنطرفتر روی پلههای پارک یک پرنده رو دید که بالا و پایین میپرید، به پدرش گفت پدر این پرنده اسمش چیه؟ پدرش گفت اسمش ...

مثل اسم قشنگه تو هست. پرستو در حال بازی کردن با توپش بود که دوستش پریسا رو دید. باهم کمی بازی کردند مادر پریسا که پیراشکی خریده بود به پرستو پیراشکی تعارف کرد. پریسا از پرستو خدا حافظی کرد و رفت. پدر پرستو چون از اداره پرونده آورده بود باید زودتر بر میگشت خونه. تو راه برای منزل پرتقال خریدن و به فروشنده پول دادند. پرستو وقتی خونه رسید پولیور شو در آورد و گذاشت تو کمد. بعد نشست خاطره ی یک روز در پارک

رو برای خودش تعریف کرد، دید چقدر امروز چیزهایی رو دیده که حرف پ داره اون کلمات رو تو یک کاغذ جدا نوشت دید تو بعضی کلمات حرف پ دراول کلمه در بعضی ها وسط و بعضیها آخره... ما دوتا پ داریم پ غیر آخر پ آخر. بچههای خوبم، کلماتی که پ دارند رو بگید و بنویسید. شما هم میتونید با

پرستو همراه بشین.



داستان نشانه ت

ت کوچولو خیلی تنبل بود. کارش فقط خوردن و خوابیدن بود. ننه ت که از دست او خیلی خسته شده بود، یک روز به بازار رفت و مقداری سیب دُرُشت خرید و آن ها را تا دم درخانه شان چید. وقتی کوچولو از خواب بیدار شد، به دُنبالِ سیب ها از اُتاق بیرون رفت و آن ها را

یکی یکی برداشت تا این که به کوچه رسید. وقتی دوستان ت کوچولو او را دیدند با خوشحالی فریاد زدند: ت کوچولو بیا با هم بازی کنیم!

آن روز به ت کوچولو خیلی خوش گذشت و تصمیم گرفت دیگر تنبلی را کنار بگذارد.

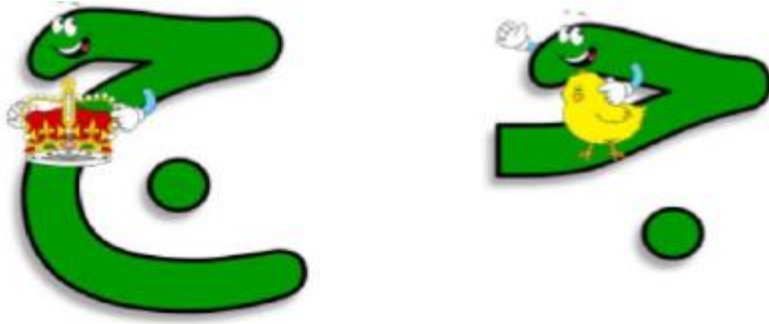


داستان نشانه ت

این دفعه توشهرک الفبا با حرفی میخوان این آشنا بشین که با دو مورد دیگه از این صدا آشنا شدین. بله عزیزانم صداش شبیه صاد و سین است اما هیچ شباهتی با این دو نشانه ندارد. توشهرک الفبا همه اومده بودند به استقبالشون مخصوصا صاد و سین با یک ژست خاصی ایستاده بودند. و البته ب و پ و ت هم خیلی دوست داشتند این نشانه را ببینند، چون شنیده بودند که خیلی شبیه شکل این سه حرف است و فقط نقطههاشون کم و زیاد و بالا و پایین

است. با ورود دو برادر ث غیر آخر و ث آخر همه افراد شهرک الفبا به سه حرف ب ب و پ و ت نگاه کردن.

چون واقعا هم شبیه این سه نشانه بودند، البته با کمی تغییر. وقتی این دو برادر ث شروع به صحبت کردند، همه به صاد و سین نگاه کردن چون صدایشون شبیه این دو نشانه بود اما هیچ شباهتی باهم نداشتند. چون از قبل منتظر ورود این دو نشانه بودند، جایگاه و خانگی آنها در ردیف خانههای ب ب و پ و ت یعنی در کنار خانگی ت قرار گرفته بود. کلماتی که این دو برادر قرار بود، بسازند، محدود و کم بود مثل: ثریا، کثیف، ثانیه، مثلث، اثر، مثال، ثبت نام، لثه، ثروت و بود. شما بچههای گل فقط باید تو حافظهتون بسپارید که هر جا این کلمات رو دیدید دیگه با صاد و سین ننویسید، حتما با نشانهی ث بنویسید و تو گذاشتن نقطهها هم خیلی مواظب باشید تا کلمهی مورد نظرتون با حروف ب.پ.ت نوشته نشه چون معنی آن کلا عوض میشه. خیلی خوشحالم که دارید باسواد میشین.



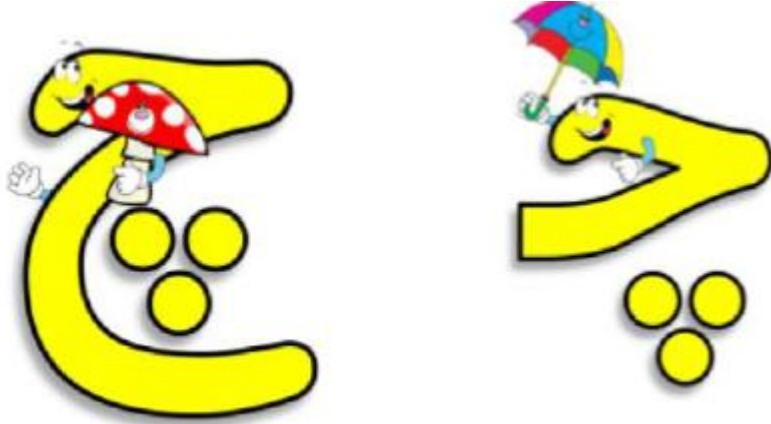
داستان نشانه ج

دو تا از بچه‌های بابا الفبا قرار بود که برای خانم معلمش کاردستی درست کنه. بنظر شما کدام یکی از بچه‌هاش بود؟

“خ” آفرین درست حدس زدی. با خودشون فکر کردن که چی درست کنن. به این نتیجه رسیدن که اسمشون رو روی مقوا بنویسن و با پولک و مليله تزئینش کنن. دوتایی مرتب و با سلیقه کاردستیشون رو درست کردن و دم در گذاشتن که مدرسه بیرن. خودشون هم کم کم آماده میشدن که مدرسه برن. بچه‌ها یه جوجه داشتن که خیلی شلوغ بود. جوجه کوچولو اومد کنار در خونه و وقتی این کاردستی رو دید، شروع به نوک زدن کرد. یهو نقطه‌های کاردستی پایین افتادن. و بچه‌ها وقتی اومدن، دیدن نقطه‌های خ افتاده پایین. اونو زود برداشتن و با چسب سر جاش چسبوندن. اما باز جوجه کوچولو بهش نوک زد و نقطه‌ها افتادن. بچه‌ها هم وقتی

دیدن که جوجه اینکارو انجام میده، عصبانی شدن و با پاشون جوجه رو زدن. بعد هم نقطه رو سر جاش گذاشتن. جوجه بیچاره خورد به دیوار و دردش گرفت. بچهها خیلی از کارشون ناراحت شدن. زود جوجه کوچولو رو برداشتن و نازش کردن. ازش معذرت خواستن. جوجه کوچولو هم از درد می گفت ج ج ج ج

بچه‌ها به جوجه گفتن که چیکار کنیم که از دستمون ناراحت نباشی؟ جوجه هم به نقطه‌ها اشاره میکرد و میگفت ”ج ج ج ج ج.....“ بچه‌ها هم گفتن باشه. نقطه رو پایین میذاریم. بعد به هم گفتن که بیا جوجه رو هم ببریم مدرسه تا خانم معلم ببینه که ما تقصیری نداریم. بچه‌ها جوجه و کاردستی رو مدرسه بردن، نقطه‌هایش رو هم سر جاش گذاشتن و به خانم معلم نشون دادن. خانم معلم دید که جوجه کوچولو باز نقطه‌ها را با نوکش زد و نقطه‌ها پایین افتادن.



داستان نشانه چ

یه روزی د تنها داشت دو چرخشو تعمیر میکرد و پیچ اونو سفت میکرد. دید یکی از ابزارهاش نیست که پیچ رو سفت کنه. رفت مغازه ابزار فروشی و گفت: "آقا من آدار میخوام".

آقاهه متوجه نشد و گفت: "تو داری چی میگی؟"

ت و م داشتن از اونجا رد میشدن که صداشون رو شنیدن.

ت گفت: "آقا این آتار میخواد".

م گفت: "نه آمار میخواد".

آقای ابزار فروش داشت گیج میشد که یکدفعه یه صدایی تو جدول حروف الفبا گفت: "لطفا

منو بیارید بیرون تا بهتون بگم اینا چی میخوان".

م رفتو اونو از جدول درآورد. دوست تازه یکم خودشو تکوند و گفت: "وقتی صدای من نباشه همینه. آقا اینا آچار میخوان. و منم چ هستم. میدونم که یجاهاایی به صداهای من نیاز میشه. الان میرم پیش رئیس تا به من اجازه بده بمونم."



داستان نشانه ح

در شهرک الفبا دختر خالهها از هر خانوادهای جمع شده بودند. ج ج (و) چ چ (و) خ خ (آخه قرار بود، دختر خالههای چهارمشون یعنی ح غیر آخر ح آخر رو ببینند که تازه به دنیای الفبا اومده بود، این دختر خالهها شکل ظاهریشون تقریباً شبیه هم بود. حالا یکیشون بالای ابرو خال داشت و یکی پایین و یکی هم روی صورت.

صداهاشون هیچ شباهتی باهم نداشت، خونههای همشون هم تو شهرک الفبا کنار هم و در یک ردیف بود ح غیر آخر ح آخر شبیه دختر خالههاشون بودند اما هیچ خال یا نقطهای روی سر و ابروشون نداشتند و صداشون هم شبیه دختر خالههاشون نبود. صدای این دو خواهر قبلاً

تو شهرک البقا او مده بود، صداشون مثل چهار برادر) ه ه ه (بود اما جدای از این چهار نشانه

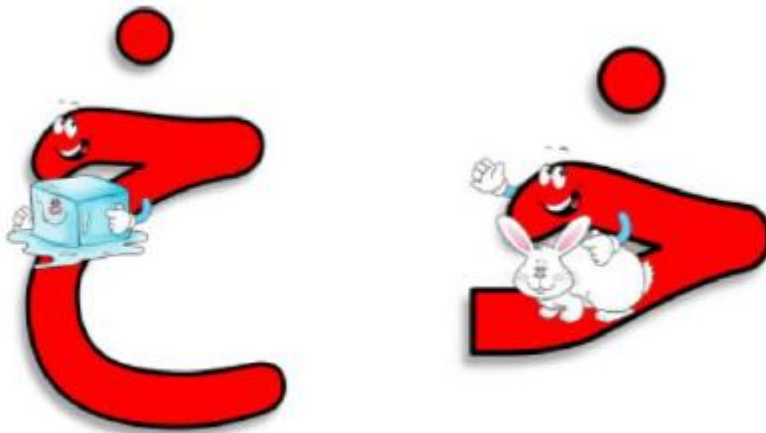
بودند کلمات این چهار نشانه برای همه افراد شهرک البقا مشخص شده بود. خانهی (ح ح (

بین خانهی (ج ج (و) خ خ (بود و کلماتی که این دو نشانه

میساختند مثل: حلزون، حوله، حلوا، احساس، صبح، ناراحت، استراحت، حالا و.... بود اسم

خاصی هم ندارند فقط با همون صدای ح شناخته میشن و شما بچه های عزیز باید دقت نظر

داشته باشید که کلماتی که با ح غیر آخر ح آخر نوشته میشن رو با نشانهی ه اشتباه نگیرین.



داستان نشانه خ

دوتا خواهر بنام خ غیر آخر و خ آخر بودند. خواهر کوچیک خ غیر آخر جوان بود روزی

دوشیفت صبح و ظهر یعنی اول روز و وسط روز کار میکرد. خواهر بزرگ از بس تو جوانی

کار کرده بود، تو پیری کمرش خم شده بود و زیاد نمیتونست کار کنه، فقط تو یک شیفت

کار میکرد اونهم برای تفریح فقط آخر روز سرکارش میومد. این دوخواهر یک چیز مشترک داشتند یعنی یک خال سیاه و قشنگ روی ابروشون بود که همه این دوخواهر را از روی همین خالشون میشناختند. کارشون این بود که تو بیمارستان شهرک الفبا هر کس سیخ ماهی تو گلوش گیر میکرد باصدای خ خ خ از تو گلوش در میآوردند و تو کارشون هم خیلی ماهر بودند.

بیشتر بیمارشون هم خرگوش و خرس و خروس و هر کس یا چیزی که حرف خ داشتن، بودن. حالا یا اول یا وسط یا آخر اسمشون بود. اسم خواهر کوچیک توشهرک الفبا خ غیر آخر بود واسم خواهر بزرگ هم خ آخر بود. اینطوری شد که یک حرف دیگه به شهرک الفبا اضافه شد تا شما بچههای گل با سواد کنند و بتونید مطالب زیادی را بخونید و بنویسید.



داستان نشانه د

د دهن باز

د، دهن باز و گرسنه بود. راه افتاد و رفت دنبال غذا. رسید به یک در. آن را قورت داد. بعد رسید به یک دیوار. آن را هم قورت داد. بعد رسید به یک درخت. درخت را هم قورت داد بعد رسید به یک دارکوب.

خواست او را هم قورت بدهد. اما دارکوب نوکش را باز کرد، باز باز...

د و دارکوب با هم دهن به دهن شدند. دعوایشان شد. وسط دعوا، درخته از دل د پرید بیرون. بعد دیوار پرید بیرون. بعدش هم در پرید بیرون. دل د خالی شد. د از گرسنگی از حال رفت.

دارکوبه ترسید و گفت: "وای چی شد؟ من که کاری نکردم!"

د ناله کرد و گفت: "وای، دلم!"

دارکوب رفت و برای د دارو آورد. د گفت: “من که مریض نیستم! گرسنه‌ام.”

دارکوب رفت و یک دیگ پر از غذا آورد. د هر چه قدر که توانست خورد، بقیه‌اش را هم

برد.



داستان نشانه ذ

ز در یک سفر، فهمیده بود که یک صدا شبیه صدای خودش وجود دارد. خیلی مشتاق شده

بود که این نشانه را از نزدیک ببیند. شنیده بود که صدایش شبیه صدای ز است اما اسمش و

شکلش با خودش فرق دارد.

وقتی رسید به در خونه‌ی خانم ذ زنگ زد، در که باز شد با دیدن خانم ذ یک لحظه فکر کرد

که د تنها تو شهرک الفبا است اما وقتی صدایشو شنید و نقطه‌ی بالای سرش را دید، فهمید که

د نیست. وقتی با هم صحبت کردن، دیدند صداهاشون واقعا شبیه هم است. باهم دوست شدند

و قرار شد که به دعوت ز خانم ذ به شهرک الفبا بیاد تا اهالی شهرک الفبا نیز با این نشانه آشنا شوند. بلاخره خانم ذ بعد از چند ماه به شهرک الفبا آمد، اما با صدای ز و اسم ذال.

کلماتی مثل لذیذ، دلپذیر، لذت، ذرت، آذر، غذا، ذره بین کلماتی هستند که با ذال نوشته میشوند. جایگاه و خانگی ذال تو شهرک الفبا بین د و ر بود و فقط کلمات بخصوص و محدودی با این نشانه ساخته شد. و یکی دیگر از نشانهها به شهرک الفبا راه یافت. شما بچههای گل باید کاملاً حواستون جمع باشه تا موقع نوشتن کلمات این دو نشانه را اشتباه نگیرید و املاي درست کلماتی که با این دو نشانه که صداشون یکی است را بدون اشتباه بنویسید.



این دفعه تو شهرک الفبا با حرفی میخوانین آشنا بشین که اولین بار صداش می شنویم و فقط به یه شکل نوشته میشه. بچه ها اون حرف ر هستش.

دَرِ یَکِ جَنگَلِ پُر دِرَخْتِ مَورچِه وَ فِیلِی با هَم دوست شُدِه بَوَدَنَد. یَکِ رَوز فِیلِ دَرِ حَالِی کِه داشت فَرار می کَرَد، بِه دوستَش مَورچِه رَسید. مَورچِه آذ فِیلِ پُرسید: دوستِ عَزیزَم چی شَدِه، چِرا فَرار می کُنِی؟" فِیلِ با ترس گُفَت: آذ دَسْتِ شِکارچی ها! حَالِ کُجا قایمِ بِشَوَم؟!" مَورچِه با خُود فِکری کَرَد وَ با عَجَلِه گُفَت:

این کِه ناراحتی نَدارَد! فوری بیا پُشتِ مَن قایمِ شو! "



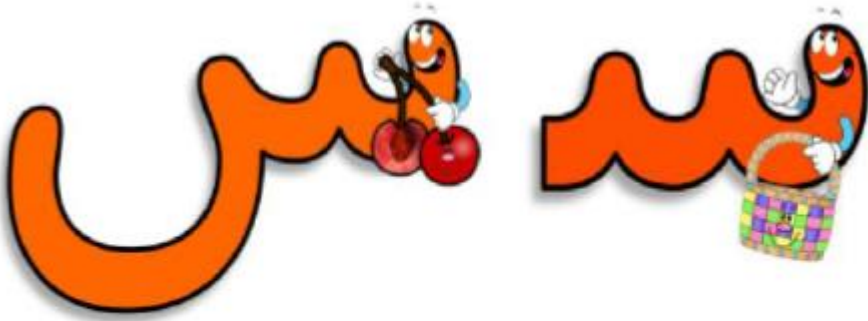
داستان نشانه ژ

شغل آقای ژ تو شهرک الفبا راندهی آژانس بود. یک روز که سرویس داشت، چون تو ترافیک مونده بود و

دیر شده بود که سرویسدهی کنه به همین خاطر توی خیابان با سرعت زیاد ویراژ میداد ژژژژژژژژژژژژ..... چون میخواست آقا بیرژن به فرودگاه برسونه. آقا بیرژن ژیمناستیک کار بود و قرار بود بره ژاپن مسابقه بده. گشت نامحسوس آژیر میکشید و دنبال آژانس آقای ژ افتاد و ماشینشو متوقف کرد.

آقای پلیس شهرک الفبا چون خود کار نداشت با مازیک سه برگ جریمه نوشت و به آقای ژ داد. آقای ژ از شدت ناراحتی این برگههای جریمه رو گوله کرد و رو سرش گذاشت. وقتی آقا بیرژن به فرودگاه میرسوند، آقا بیرژن ازش پرسید: "اینا چیه روسرت گذاشتی؟" آقای ژ فقط

گفتن " : ژژژژژ (یعنی جریمهی ویراژم است) " و دیگه چیزی نگفتن. آقا بیژن هم فکر کردن اسم شونو گفتن. مسافرای آقای ژ بیشتر کسایی بودند که حرف ژ داشتند. خانم منیژه، ژاله، آقا پژمان و خوب بچههای گلم شما هم چند کلمه بگین که حرف ژ داشته باشه و آقای ژ بتونه به اونها سرویسدهی کنه.



داستان نشانه س

داستان س و سنگ پشت

س حوصله‌اش سر رفته بود. دلش میخواست بازی کند. از خانه رفت بیرون. دوید و دوید تا به سر کوه رسید.

سر کوه، یک سنگ پشت را دید.

س به سنگ پشت گفت: "آهای سنگ پشت! می آیی بازی کنیم؟"

سنگ پشت گفت: "چه بازی؟... س گفت: "بازی گردو ... شکست!"

سنگ پشت قبول کرد. بازی شروع شد س گفت: "گردو"

سنگ پشت گفت: "شکستم ... زدم دندانت را شکستم".

س داد زد: "آی دندانم... وای دندانم!"

سنگ پشت هول شد. گفت: "تو خودت گفתי بازی کنیم!"

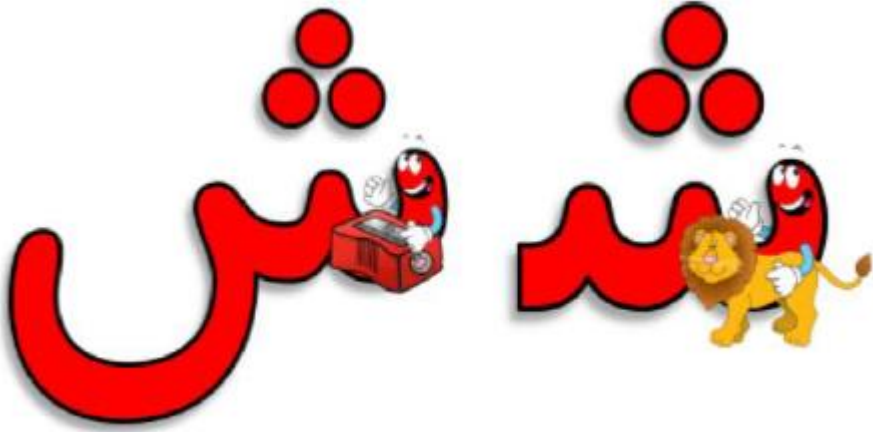
س گفت: "اما تو دندان من را شکستی!"

سنگ پشت گفت: "حالا گریه نکن. من خودم میبرمت دکتر. پیر روی سنگم بشین تا برویم."

س نشست روی سنگ پشت. سه سال و سه ماه و سه هفته و سه ساعت طول کشید تا به دکتر

رسیدند. آن موقع س یک دندان دیگر در آورد. خندید و گفت: "برگردیم. دیگه دکتر نمی

خواهم."



داستان نشانه ش

شادی و شیده با دوستاشون داشتن بازی میکردن که یک دفعه دوستشون زمین میخوره. وقتی بلند میشه شکلش عوض شده بود و مرواریدهای روی سرش گم شده بود. شادی و شیده حسابی گریه میکنند که اگه تو مرواریدات رو پیدا نکنی، اسم ما خراب میشه. شادی میگه همه به من میگن سادی، شیده میگه همه ب من میگن سیده و شروع میکنند لابهلای علفها رو گشتن تا سه تا مروارید رو پیدا میکنند. شادی و شیده میپرن بالا و جیغ میزنن :: ”آخ جون ما دوباره خوشگل شدیم. کسی میتونه بگه اون دوستشون کیه؟؟؟“



داستان نشانه ص صاد

تو هتل شهرک الفبا دو مهمان اومده بود که تاجر و برادر بودند و برای تجارت به شهرک الفبا اومده بودند.

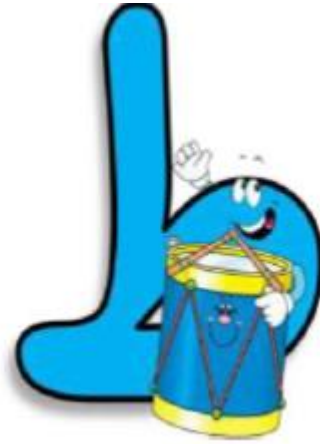
این مهمانها صداشون شبیه س بود. ص ص اجناس خاصی برای فروش به شهرک آورده بود مثل صابون، صندوق، صندلی، قرص، قصه و..... رئیس شهرک الفبا به سفارش اعضای شهرک از آقایون ص ص دعوت کردند که تو شهرشون بمونن و بین کشورهای همسایه رفت و آمد کنند و مواد مورد نیاز شهرک را فراهم کنند. دو برادر ص ص قبول کردند و یک خانه تو شهرک به اونها داده شد و از اون روز به بعد بخاطر اینکه س س و با ص ص اشتباه نگیرند چون صداشون یکی بود اسم س س را سین گذاشتند و اسم ص ص رو هم صاد گذاشتند. این اولین حرفی بود که تو شهرک صداشون یکی بود ولی اسمشون و شکلشون فرق میکرد.



داستان نشانه ض

یک روز دو برادر کوچکتر صاد که از لحاظ ظاهری خیلی شبیه برادرانشون یعنی صاد بودند برای تفریح رفته بودند لب دریا با ماسه‌های ساحل بازی کردند و دست و صورتشون کثیف شد مجبور شدن با آب دریا دست و صورت شونو شستند. رفتن خونه و چون خسته بودند اون شب به خواب عمیقی فرو رفتند. صبح که بیدار شدند، متوجه شدند که خروسک گرفتن و صداشون تغییر کرده بود و نفری یک لکهی سیاه روی سرشون گذاشته شد. دلیلش این بود که آب دریا آلوده بوده این دو برادر بخاطر شستن دست و صورتشون با آب دریا مریض شدند. این صدا و شکل برای همیشه با آنها موندگار شد. صدای این دو برادر شده بود مثل ز و ذال همه فکر میکردن که ز هستند، اما هیچ شباهتی با ز و ذال نداشتند. اسم این دو برادر یعنی ض ض را تو شهرک الفبا گذاشتند ضاد و یک نشانهی دیگه به نام ضاد به شهرک الفبا وارد شدند. اسمش ضاد صداش ز که کلماتی مثل : رضا، وضو، مریض، بعضی، ریاضی، حوض

و..... را با این نشانه همیشه، نوشت. شما عزیزان باید موقع نوشتن کلمات دقت کنید که چه کلماتی را باید با ضاد بنویسید.



داستان نشانه طا

اعضای شهرک الفبا کم کم داشتند برای جشن الفبا آماده میشدند. مهمانها از دور و نزدیک دعوت میشدند تا خودشونو برای جشن آماده کنند. فقط سه خونهی دیگه تو شهرک مونده بود که پربشه و جشن الفبا گرفته بشه. نشانهای که امروز میخواست به شهرک بیاد رو قبلاً صداشو شنیدین در واقع این نشانه میآمد که کمک حال نشانه ت غیر آخر ت آخر باشه اما با یک شکل و نشانه دیگر بود. این نشانه فقط صداش مثل ت بود و برخلاف نشانهای ت که دو برادر بودند این نشانه در هر قسمت کلمه که میآمد به یک شکل میآمد و هیچ برادری نداشت. یعنی چه در اول چه در وسط و چه در آخر به یک شکل بود. این نشانه یک دسته

داشت که

همیشه با او بود و تقریباً شکل ظاهری او مثل یک تیشه بود. این نشانه بجز صدای ت اسم هم داشت. بله این نشانه در شهرک الفبا به این شکل ط وارد شد. که اسمش طا و صداش ت است.

این نشانه با قطار وارد شهرک الفبا شد و یک صندوق طلا سوغات برای اعضای شهرک با خودش آورده بود. اولین کاری که کرد مسابقهی طناب کشی را در شهرک بین اعضا به راه انداخت در دست اعضا تشویق کننده یک قوطی داد تا با زدن ضربه روی قوطیها نشانههایی که مسابقهی طناب کشی میکنند را تشویق کنند. و همه از ورود این نشانه خیلی خوشحال شدند، چون باعث شادی و نشاط آنها شده بود. خانهی این نشانه کنار خانهی ضاد بود. کلماتی که

این نشانه درست میکرد مثل: خاطره، وطن، طوطی، خیاط، فاطمه، حیاط، طاووس و.....

آقای طا از شما بچهها خواهش داره که تو نوشتن کلمات دقت کنی تا نشانهی ت را با نشانهی طا اشتباه نگیری و هر کلمه را با نشانهی خودش بنویسی.

آقای طا به شهرک الفبا خوش آمدید.



داستان نشانه ظا

پدر معصومه ناظم است او در مدرسه ی پیامبر اعظم (ص) کار می کند. چند روز قبل دانش آموزان را برای اُردو به باغ وحش برد. او در آنجا به دانش آموزان گفت که نظم داشته باشند و نظافت را رعایت کنند به هر طرف ندوند. نزدیک ظهر با شنیدن صدای اذان وضو گرفتند و در صف های منظم نماز خواندند. اسم نگهبان باغ وحش، ظاهر بود او مشغول نظافت قفس مرغابی ها بود. بچه ها با دیدن غازها و کالغ ها جیغ زدند. ناظم از آن ها خواست تا زیاد سر و صدا نکنند و باعث ناراحتی حیوانات باغ وحش نشوند. آن ها پس از بازگشت، در حیات مدرسه از اردو تعریف می کردند.



داستان نشانه ع ع ع ع

چهار تا برادر عین بودند. غیر آخر ع ... عین وسط ع ... عین آخر چسبان ع ... عین آخر تنها ع ... که صدای خاصی از خود نداشتند. این چهار تا برادر آگه با صداها (آ آ اِ او ی) میآمدند اصلاً صداشون در نمیآمد. مثل عا عو عی وقتی صدای ع با ساکن همراه بود یک صدای خفیفی داشت مثل: بعد ... این چهار تا برادر چون از کشورهای عربی وارد شهرک الفبا شده بودند هیچ وقت تنها جایی نمیرفتند و همیشه باهم بودند و درست حکایتش مثل چهار برادر) ه ه ه ه (بود. ع غیر آخر فقط دست چپ شو به بقیه میداد ع وسط هم چون کمی ترسو بود هر دودست شو باید میگرفتند و ع آخر چسبان هم فقط دست راست شو به دیگران میداد و ع آخر تنها هم دوست نداشت هیچ کدوم از دستاشو به کسی بده. این چهار تا برادر تو شهرک الفبا صداشون خفیف بود و میشه گفت یک جورایی شبیه صدا اِ است. اما وقتی به

کشورهای عربی مسافرت میکردند و میرفتند پیش اقوامشون با شدت بیشتری این صدا رو تلفظ میکردند.

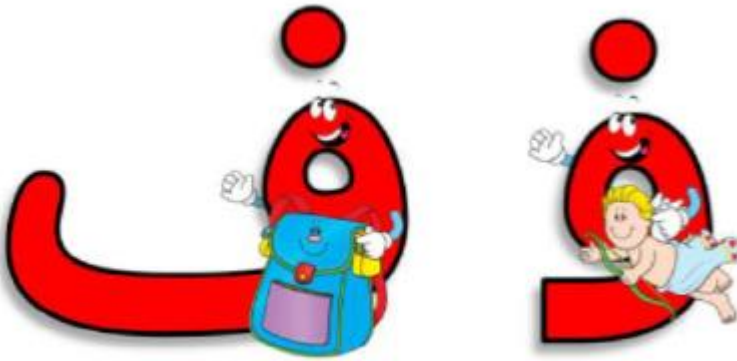
صداشون ع اسمشون عین نام گذاری شد. کلماتی مثل علی، معصومه، جمع، بعد، عزیز، شروع، عید، شمع، معلم و... با این نشانه نوشته میشه. شما بچههای گل با یاد گرفتن این نشانهها کم کم دارین به جشن الفبا نزدیک میشین و باید به خودتون افتخار کنید که دارین باسواد میشین.



داستان نشانه غ غ غ غ د

تُخم مرغ یکی از خوردنی های مقوی است. بعضی از مردم آن را روی غذاهای محلی خود می ریزند.

مثل مردم شمال که روی غذاهایی مثل باقال قاتق تخم مرغ می شکنند. بسیاری هم با تخم مرغ، نیمرو، املت، کوکو و کیک درست می کنند. مادر بزرگ دوستم در خانه اش مرغ دارد و مرغ ها برایش تخم می کنند. گوشتِ شتر مرغ و غاز هم بسیار سالم و قوی است. این روزها مردم در مزرعه ها شتر مرغ پرورش می دهند و از گوشت و تخم آن ها استفاده می کنند. دوست پدرم رضا هم مزرعه ی شتر مرغ دارد. او هر روز تعدادی شتر مرغ به قصابی می فرستد تا گوشت آن ها را بفروشد.



داستان نشانه ف

ف غیر آخر و ف آخر دو برادر بودند که شکل شون شبیه قایق بود با یک سر نشین کوچک که روی سرشون نشسته بود و کارشون این بود که هر روز تو هوای آفتابی مسافرهایی که لب دریا بودند، سوار کنند و یک گشت کوچولو لب دریا بزنند. ف غیر آخر کارش مثل قایل موتوری بود و سریع تر از ف آخر حرکت میکرد. دوبار مسافر سوار میکرد یعنی همیشه اول و وسط بود. اما ف آخر فقط آخر میومد و آهسته حرکت میکرد. ف غیر آخر مسافراش آقای فرهاد و فرزاد و فریمان و خانم فرشته و فرزانه بودند و ف آخرم مسافراش بیشتر کسانی بودند که کیفهای رنگ و وارنگ داشتند. آخر اسمشون ف آخر داشتند. یک روز رئیس شهرک الفبا که کنار

دریا قدم میزد کار این دو برادر دید ازشون دعوت کرد تا علاوه بر این شغل بیان تو شهرک الفبا به بچهها کمک کنند تا حروف رو خوب یاد بگیرند و کلمههایی که نشانهی ف دارند

رو به بچههایی که تازه دارن سواد یاد میگیرند، یاد بدهند. پس اینطوری بود که پای ف غیر

آخر و ف آخر توشهرک الفبا باز شد و شما بچههای گلتونستید به حرف جدید یاد بگیرد

.پس یک دست و جیغ و هورا که دارین باسواد میشین و به دست و جیغ و هورا بر این دوبرادر

ف غیر آخر و ف آخر که زحمت کشیدن و اومدن به شهرک الفبا



داستان نشانه ق

یکروز ف غیر آخر داشت تو پارک بازی میکرد، یهو خورد زمین و پاش پیچ خورد. دور و اطرافشو نگاه کرد و دید ای داد بیداد نقطه‌هاش از رو سرش افتاده. با اون پاش شروع کرد به

گشتن. ف آخر اومد و گفت: “چرا اینجوری راه میری؟”!

گفت: “آخه پام پیچ خورده و نقطم رو هم گم کردم.”

ف آخر گفت: “بیا تو بغلم تا بیرمت پیش دکتر.”

ف غیر آخر گفت: “پس نقطهام؟؟”

همهی این حرفها را قمری مهربون شنید و گفت: “شما استراحت کنید، من براتون پیدا میکنم

.”

قمری، گشت و گشت. لابهلای گلها رو دید. وایای اینجا چقد نقطه هست. بعد با نوکش

یک نقطه و بایه چنگال دستش یک نقطه و با اون یکی چنگالش یک نقطه دیگه برداشت.

رفت رو سرف غیر آخر دوتا نقطه گذاشت. خوب که نگا کرد، دید با اون یکی فرق داره.

اون نقطه‌ی دیگه رو هم گذاشت رو سرف آخر.

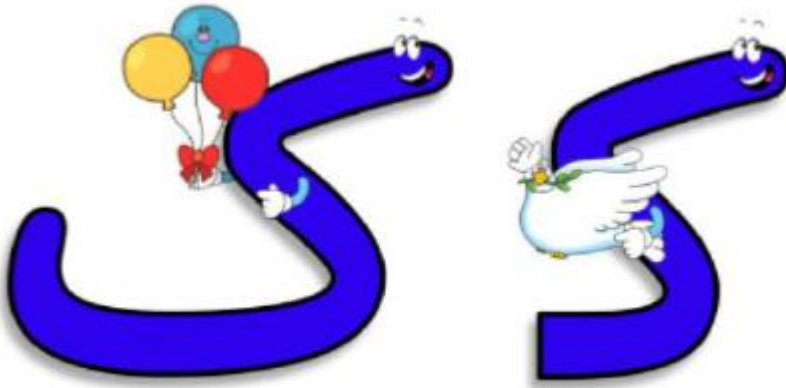
ف آخر گفت حالا ف کوچولو بیا تو بغلم. اما ف دیگه با اون دوتا نقطه سنگین شده بود و

ف آخر مجبور شده بود یکم خودشو خم کنه و راه افتاد. به شهر الفبا که رسیدن گ بهشون

گفت: "خوش آمدید ق‌ها"...

اون دوتا به هم نگاه کردن و تازه فهمیده بودن که دیگه شکل و صداشون با ف فرق داره. ق

غیر آخر. ق آخر.



داستان نشانه ک

روزی اُردک و کبوتر با هم از یک جنگل عبور میکردند که یک کبک را دیدند، کبک پرسید: “کجا میرین؟”

گفتند: “داریم میریم پیش سلطان جنگل که بینه اسم کدام یک از ما قشنگتره”. کبک گفت: “من هم با شما میام تا قشنگی اسم من هم معلوم بشه”. ... داشتند، میرفتند که لکلو دیدند. لکلو هم وقتی ماجرا را فهمید با آنها همراه شد. هنوز نرفته بودند که گنجشک هم با آنها به راه افتاد.

شیر وقتی همهی حیوانات را با هم دید و ماجرا را پرسید، خندهاش گرفت و به آنها گفت: “اسم همهی شما زیبا است چرا که اسمهای شما شبیه هم هست و همهی شما یک صدا را دارید،

حالا یکی در اول اسمش داره و یکی دیگه در وسط و یکی هم در آخر اسمش داره و یکی هم هر دو تاشو داره.

همه با هم گفتند: "اسم اون صدا چیه؟" شیر این بار هم با خنده گفت: "صدای ک کبوتر اولش؛ کبک اولش و آخرش؛ لک لک آخرش؛ گنجشک هم آخرش."

پس اسم همهی شما زیبا هست چون صدای ک دارین و شیرحیونایی که اول اسمشون ک داشتن رو به آن ک غیر آخر و حیوونایی که آخر اسمشون ک داشتن رو با ک آخر نام گذاری کرد.



داستان نشانه گ

تو یک روز بارانی که صدای رعد و برق رگبار از آسمون شنیده میشد دو بچه دوقلو دختر تو یک خانواده به دنیا اومدن. بچهها خیلی شبیه دو برادر دوقلوشون یعنی گ غیر آخر و گ آخر بودند. پدر و مادرشون خیلی خوشحال بودن که خدا بهشون دو دختر سالم داده بود. بعد از مدتی که دخترا بزرگ شدند. تشخیص دادنشون با برادرشون خیلی سخت شده بود حتی واسه پدر و مادرشون. اونا فقط میتونستن از روی صدا دخترا رو از پسرا تشخیص بدن. یک روز پدر خانواده رفته بود شهر و دو تا گلسر قشنگ واسه دخترا گرفته بود، مادرشون موهای دخترشو شونه زد و گلسر رو به موهای دختراش زد از اون روز به بعد دیگه با گلسر تشخیصشون راحت بود، چون همه اونا رو به صورت گ غیر آخر و گ آخر میدیدند. وقتی که بزرگ شدند، کارشونو تو شهرک الفبا شروع کردند و تلفظ کلمات گاو، سگ، گوسفند،

گوزن، گوش، انگشت و هر چی که صدای گ داشتند رو برعهده گرفتن. اینطوری شد

که صدای گ غیر آخر و گ آخر به صداهای شهرک الفبا اضافه شد.



داستان نشانه ل

بابا الفبا یه بابای پیری داشت که خوب نمیتونست راه بره. واسه همین براش عصا درست کرده بود. اما بابا بزرگ حواسش پرت میشد و عصاشو گم میکرد.

یه روز هم که بابابزرگ عصاشو گم کرده بود، بچههای بابا الفبا دنبال عصای بابا بزرگ گشتن، اما این دفعه، نتونستن پیدا کنن. واسه همین نشستند و فکر کردند که چیکار کنند که بابابزرگ عصاشو گم نکنه.

بچهها حدس بزنید که چه فکری کردند؟

بله عزیزان من. ۲ تا عصا برای بابا بزرگ درست کردند که اگه یکیش گم شد و یا خراب شد، بتونه از عصای اضافی استفاده بکنه. البته این تنها مزیتش نبود. روی عصا دزدگیر هم

بابانزرگ این بود “ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل.....”



داستان نشانه م

م مامانی

م زیر درخت نشسته بود و بافتنی میافت. کلاغی از راه رسید. روی شاخهی درخت نشست و

پرسید: “توی این هوای گرم، چرا بافتنی میافی؟”

م لبخند زد و گفت: “بالآخره که هوا سر میشود!”

کلاغ گفت: “وا... چه حرفها! و پرید و رفت.”

م باز هم بافت و بافت. سیبی از شاخهی درخت کنده شد، افتاد روی دامن م و پرسید: “توی

این هوای گرم، کی لباس بافتنی می پوشد؟”

م لبخند زد و گفت: "بالآخره یکی پیدا میشود که بپوشد!"

سیب لپهای تپش را باد کرد و گفت: "چه چیزها! و قل خورد و رفت."

م باز هم بافت و بافت. باد از راه رسید. توی گوش م پیچید و گفت: "به به ... چه قدر قشنگ

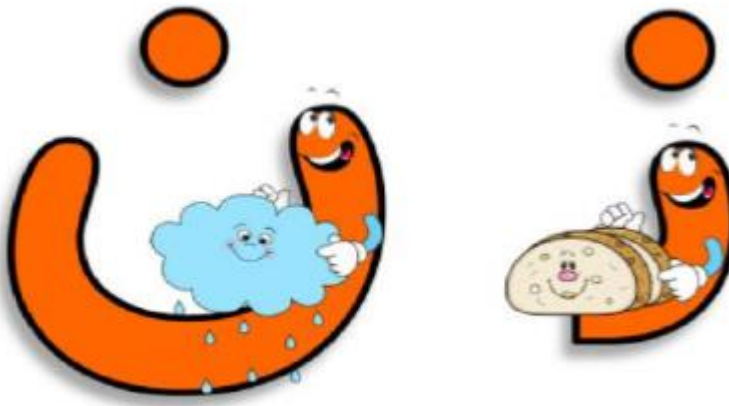
میافی! خسته نباشی! برای کی میافی؟"

م لپهایش قرمز شد. سرش را پایین انداخت و گفت: "برای م کوچولو، آخه من دارم مامان

میشوم!"

ژاکت کوچکی را که بافته بود توی دستهای باد گذاشت. باد هوهو هاها خندید و گفت:

مبارکه ... مبارک!"



داستان نشانه ن

داستان ن کوچولو

ن کوچولو جلو دوید و گفت: "نان، نان! مامان، نان!"

مامان ن یک نان پخت و به او داد. ن کوچولو نان را خورد و دوباره گفت: "نان، نان! مامان، نان!"

مامان ن هر چه نان پخت، ن کوچولو خورد. خمیر نان تمام شد. آتش تنور خاموش شد. اما ن کوچولو هنوز گرسنه بود.

مامان ن به ن کوچولو گفت: "نان تمام شد. حالا بیا بغلم تا قصه‌ی نان را برایت بگویم."

ن کوچولو پرید بغل مامانش و گفت: "بگو... بگو...!"

مامان ن گفت: "یکی بود، یکی نبود. ن کوچولویی بود که همیشه به مامانش میگفت نان، نان

!مامان، نان!"

ن کوچولو قصه را شنید و زود خوابش برد، مثل همیشه.



داستان نشانه و

یک مادری دو بچه به اسم او اول و او غیر اول داشت. یک روز مادر داشت تو بازار خرید میکرد که یکدفعه خشکش زد و تعجب کرد چون پسرشو و و غیر اول دید با یک لباس ورزشی شیک کنارش ایستاده بود و داشت میوه میخرید. مادرش گفت: "ای وای مادر آخه منم دارم میوه میگیرم، تو کی اومدی؟ شما که خوابیده بودی! این لباسهای ورزشی رو از کجا آوردی؟"

اما و بهش گفت: "مادر اشتباه گرفتی من پسر شما نیستم، خلیها بهم گفتن که شما شبیه و غیر اول هستین اما من صدام با صدای پسر شما فرق میکنه شغلم داور و معلم ورزش هم هستم."

مادر و غیر اول از آقای و خواهش کرد که به خانگی آنها برود تا با پسرش آشنا بشه، وقتی رسیدن خونه دو برادر که قبلا آوازی آقای و رو شنیده بودن از دیدنش خوشحال شدن و ازش خواستن که علاوه بر اینکه به شغلش میرسه تو شهرک الفبا بیاد بهشون کمک کنه و بعضی از کلمات که با صدای آقای و قشنگتره، تلفظ شونو بعهده بگیره. اینطور شد که بعضی از کلمات مثل ورزش، داور، گاو، سماور، میوه... که تلفظش برای او اول و غیر اول سخت بود رو به عهدهی آقای و قرار دادن و اینجوری شد که پای آقای و به شهرک الفبا باز شد.



داستان نشانه ه

یه روز توی فرودگاه شهر الفبا یه هواپیما رو زمین نشست. همهی نشانها جمع شدن تا ببینن مسافرشون کیه! چهار تا مسافر پیاده شدن. همه از دیدنشون خیلی خوشحال شدن. اما دو تا از نشانها ازشون خوششون نیومد. اگه گفتین کیا بودن؟؟

بله! آخر چسبان و تنها از اونا خوششون نیومد چون تو اون چهار تا مسافر دوتا شون، شکل اونا بودن. اونا اومدن و با چهار تا روبوسی کردن. و گفتن درسته که ما دوتا شبیه شما ایم اما ما فقط میتونیم با نشانه های بالای جدول بیاییم. یعنی بعد از آ. او. ای.... و صدامون ه هستش و با شما اشتباه نمیشیم.

اها خوشحال شدن و دستشونو گرفتنو بردنشون تا خونهی اونا رو تو شهر نشون بدن.



داستان نشانه اُ استثنا

برای تدریس این درس باید به دانش آموزان بفهمانیم در کلماتی که اُ استثنا دارند در کلمه صدای او دیده میشود ولی صدای اُ خوانده میشود.

بچهها یک روز در شهرک الفبا جشن بود همه خوشحال و شاد در این جشن شرکت کرده بودند. و درحال خوش و بش کردن با هم بودند که دیدند نشانهی و نیامده است. همه از هم سراغ او را میگرفتند آخه دوستان خوب این طوری هستند و همیشه جویای احوال هم هستند. بالاخره گفتند باید یکی برود و ببیند چرا نیامده است - که از بقیه زبر و زرنکتر بود گفت من میروم. خلاصه به خانهای او رفت و دید که با قیافهی پریشان در حال گریه کردن است. هرچه از او پرسید که چه شده است جوابی نشنید. فقط او به

دهانش اشاره میکرد که صدایش در نمی آید.

رفت و یک قلم و کاغذ آورد و به او داد تا برایش بنویسد که چرا صدایش در نمی آید. او در کاغذ نوشت که سرما خورده و صدایش گرفته است و قرار بوده که امروز در جشن شعر بخواند برای همین ناراحت است -فکری کرد و گفت اول بلند شو برویم صورتت را بشور و مرتب شو سپس او را به طرف دستشویی برد صورتش را شست. موهای پریشانش را مرتب کرد و گفت برای رفتن به مهمانی باید تمیز باشی. بعد به او گفت من کوچکم و در جیب تو جا میشوم موقع خواندن شعر تو فقط لب بزن و من شعر را بلند

میخوانم. هردو به مهمانی رفتند و آن روز او شعرش را خواند همه او را میدیدند ولی شما بگوئید صدای چه کسی را میشنیدند؟

آفرین صدای -را میشنیدند. پس از این قصه کلماتی مانند خورشید را نوشته و -میگوییم: بچهها در این کلمات نشانهی او را میبینیم اما صدای -را میشنویم.



ی می خواست توی مسابقه ی نقاشی شرکت کند. او دریا را خیلی دوست داشت به همین خاطر وسایل نقاشی اش را برداشت و رفت کنار دریا. دریا آرام و آبی بود.

ی یک نقاشی بسیار زیبا از دریای آبی و پرنده های سفید کشید. بعد هم روی شن های ساحل نشست و یک استکان چای خورد. چند روز بعد اسم برنده های مسابقه را اعلام کردند.

ی در مسابقه نفر اول شده بود!

فصل دوم

اصول و مبانی املا

مراحل آموزش نوشتن به پنج مرحله زیر تقسیم می شود:

۱. آموزش نوشتن غیرفعال (رونویسی). ۲. آموزش نوشتن نیمه فعال (املا). ۳. آموزش نوشتن فعال پایه اول (کلمه سازی). ۴. آموزش نوشتن فعال پایه دوم (جمله سازی). ۵. آموزش نوشتن فعال (خلاق) انشاء و انواع آن.

با توجه به مشکل دانش آموزان در مرحله آموزش نوشتن نیمه فعال (املا) است به آموزش املا می پردازیم. مهارت آملانویسی به معنی توانایی جانشین کردن صحیح صورت نوشتاری حروف، کلمات و جمله ها به جای صورت آوایی آنهاست. دانش آموزان باید به این مهارت دست یابند تا بتوانند به خوبی بین صورت تلفظی کلمه ها و حروف سازنده آنها پیوند مناسبی برقرار کنند بدین ترتیب زمینه لازم برای پیشرفت آنان در درسهای جمله نویسی، انشا و به طور کلی مهارت نوشتن بهتر فراهم می شود. دانش آموزان هنگام نوشتن املا باید نکاتی را درباره صداهایی که بوسیله معلم در قالب کلمات و جمله ها بر زبان جاری می شود رعایت نمایند

الف) آنها را خوب بشنوند «تشخیص دقیق کلمه» ادراک کلمه

ب) آنها را خوب تشخیص دهند «یادآوری و مجسم ساختن تصویر» بازشناسی کلمه صحیح در ذهن.

ج) آنها را درست بنویسند «نوشتن صحیح حروف سازنده کلمه» بازنویسی کلمه و توالی مناسب آنها. اشکالات املائی دانش آموزان که از دیدگاه زبان شناختی بر اثر اشکالات رسم الخطی، تأثیر لهجه و گویش محلی دانش آموزان و فرایندهای آوایی حذف، تبدیل، افزایش و قلب به وجود می آیند از دیدگاه روان شناختی از موارد زیر سرچشمه می گیرند:

نکات برجسته روش آموزشی املائی فارسی:

۱. توجه بیشتر به وجه آموزشی درس املا نسبت به وجه آزمونی آن. ۲. انعطاف پذیری در انتخاب تمرینات در هر جلسه املا. ۳. توجه به کلمات به عنوان عناصر سازنده جمله های زبانی. ۴. ارتباط زنجیروار املاهای اخذ شده در جلسات گوناگون.

معیارهای ارزشیابی

عناصر دیگر روش آموزش املا را به صورت زیر هم می توان مرحله بندی کرد: گام اول: انتخاب متن املا و نوشتن آن روی تخته سیاه و خواندن آن. گام دوم: قرائت املا توسط معلم و نوشتن آن توسط دانش آموزان. گام سوم: تصحیح گروهی املاها و تهیه فهرست خطاهای املائی. گام چهارم: تمرینات متنوع با توجه به اولویت بندی اشکالات املائی استخراج شده.

گام اول

انتخاب متن:

در انتخاب متن املا به موارد زیر توجه شود:

- متن مورد نظر حاوی جمله باشد و از انتخاب کلمه به تنهایی خودداری شود.
- کلمات سازنده جملات متن از حروفی تشکیل شده باشند که قبلاً تدریس شده اند.
- کلمات خارج از متن کتاب های درسی، از ۲۰ درصد کل کلمات بیشتر نباشد.
- علاوه بر جملات موجود در کتابهای درسی، با استفاده از کلمات خوانده شده، جملات دیگری هم در نظر گرفته شوند.
- در هر جلسه از کلماتی که در جلسات قبلی برای دانش آموزان مشکل بوده اند نیز استفاده شود تا بتوان درجه پیشرفت شاگردان را اندازه گیری کرد.

گام دوم

الف) ضعف در حساسیت شنوایی، مثال: ژاله - جامه ب) ضعف در حافظه شنوایی، مثال: جا انداختن کلمات ج) ضعف در حافظه دیداری، مثال: حيله - هيله د) ضعف در حافظه توالی

دیداری، مثال: مادر - مارده) قرینه نویسی، مثال: دید و وارونه نویسی، مثال: دید ز) عدم دقت،

مثال: گندم - کندم ح) نارسا نویسی، مثال: رستم - رسم

روش تدریس املا:

املا واژه ای است عربی و معنای آن نوشتن مطلبی است که دیگری بگوید یا بخواند. درس املا در برنامه آموزشی دوره ابتدایی اهداف زیر را در بر می گیرد.

۱. آموزش صورت صحیح نوشتاری کلمه ها و جمله های زبان فارسی ۲. تشخیص اشکالات املائی دانش آموزان و رفع آنها. ۳. تمرین آموخته های نوشتاری دانش آموزان در رونویسی. بدیهی است با نوشتاری که با غلطهای املائی همراه باشد ارتباط زبانی بین افراد جامعه به خوبی برقرار نمی شود؛ بنابراین، لزوم توجه به این درس کاملاً روشن است علاوه بر اهداف فوق، املا نویسی، دانش آموزان را یاری می کند تا مهارت های خود را در زمینه های زیر تقویت نمایند.

۱. گوش دادن با دقت. ۲. تمرکز و توجه داشتن به گفتار گوینده (معلم). ۳. آمادگی لازم برای گذر از رونویسی (نوشتن غیرفعال) جمله نویسی و انشاء (نوشتن فعال). معلم متن املا را از روی تابلو پاک کرده، پس از آماده شدن دانش آموزان، آن را با صدایی بلند و لحنی شمرده و حداکثر تا دو بار قرائت می کند. البته هنگام قرائت متن املا از خواندن کلمه به کلمه

خودداری کرده، متن را به صورت گروه های اسمی و فعلی یا جمله کامل قرائت می کند تا دانش آموزان با بافت جمله و معنای آن آشنا شوند. متن املا را با سرعت مناسب تکرار می کند تا کندنویسان هم، اشکالات خود را برطرف نمایند.

گام سوم

پراوده

این گام با مشارکت کامل دانش آموزان انجام می شود و معلم بدون اشاره به نام آنان تک تک املاها را بررسی و مشکلات را استخراج می کند. به این ترتیب که معلم املاي اولین دانش آموز را در دست می گیرد و به کمک دانش آموز کلمات یاد شده را رونویسی می کند. سپس املاي دومین، سومین و ... در دست می گیرد و به کمک همان دانش آموز یا دانش آموز دیگر، صورت صحیح غلطهای املايی را روی تابلو ثبت می کند. البته هر جا که غلطها تکراری بودند جلوی اولین مورد آن یک علامت (مثلا) می زند. در پایان با شمردن غلطها، اشکالات املايی دانش آموزان را اولویت بندی می کنند. گام چهارم در این گام معلم با توجه به مهم ترین و پر تعدادترین اشکالات املايی دانش آموزان با بکار گیری انواع تمرینات حرف نویسی و کلمه نویسی و همچنین تمرینات کلمه سازی و جمله سازی به تقویت توان نوشتاری دانش آموزان می پردازد. راههای پیشنهاد برای تقویت املايی دانش آموزان

ضعیف. با مطالعه اطلاعات جمع آوری شده در جلسه شورای معلمان جهت تقویت املا با

پیشنهادهای متعدد همکاران مواجه شدیم که در ذیل فهرست وار آورده ایم.

- دقت به مشق (رونویسی) و تصحیح غلطها و رعایت خط زمینه.
- توجه به دست ورزی در دوره آمادگی
- مطمئن شدن از شناخت حروف الفبای فارسی.
- بررسی دقیق تکلیف شب در خانه
- توجه بیشتر به دانش آموزان کندنویس.
- پرهیز از حرکات اضافی موقع گفتن املا.
- استفاده از دانش آموزان ممتاز برای روخوانی و تکرار و تمرین در کلاس.
- توجه به نوع نشستن. • استفاده از کارت تندخوانی.
- ترکیب صامت و مصوت.
- اطمینان از تلفظ صحیح حروفات توسط دانش آموزان.
- تصحیح املا توسط خود دانش آموزان و ...

که قرار شد تعدادی از پیشنهاد‌های همکاران در مورد دانش آموزانی که در املا ضعیف هستند اجرا شود. از جمله آموزش حروفی که دانش آموزان در آن اشکال دارند (قبل از گفتن املا). یادداشت غلط‌هایی که بیشتر دانش آموزان از آن دارند - دقت در مشق دانش آموزان.

نتیجه گیری

اگر معلمان درس املا را همان طور که جدی می گیرند روش تدریس آن را نیز مطابق با روش تدریس ها ارائه شده در کتابهای مراکز تربیت معلم تدریس کنند، به نظر می رسد دانش آموزان مشکلی در این درس نخواهند داشت. گروههای درسی نقش عمده ای در آشنایی و یادآوری روش تدریس املا را بر عهده دارند. تا زمانی که دانش آموزان در مهارت خواندن پیشرفت نکرده اند صحبت از املا و املا گفتن بی مفهوم خواهد بود. انتخاب معلمان پایه اول از بین معلمان فعال و پر انرژی کمک مؤثری به تقویت املا دانش آموزان از طریق تکرار و تمرین بیشتر میسر می شود می نماید. هرچه تعداد شاگردان یک کلاس مخصوصا پایه اول کمتر باشد معلم مربوطه وقت بیشتری برای رسیدگی به دانش آموزان ضعیف در املا خواهد داشت. کمک گرفتن از اولیا فقط برای تکرار و تمرین بیشتر می تواند در تقویت املا مؤثر باشد.

فصل سوم

املاي لمسي

دانش آموزي روي كمر دوست خود با انگشت بنويسد و نفر جلويي كلمه را تشخيص داده و روي كاغذ بنويسد. دوست خوب و عزيزم برام ميشه يك تخته رو پشتش مينويسم هر كلمه كه سخته اونم اون و نوشته رو دفترش يا تخته

املا با استفاده از طراحي جدول: دانش آموزان يا معلم بايد با توجه به متن كتاب درسي، سؤالاتي طراحي نمايد كه جواب آنها يك كلمه باشد و سپس كلمات را در جدول قرار ميدهد.

خونه هاي اين جدول خالي و بي جوابه چند تا سؤال كه گفتم جوابش يك كلامه حالا بزار تو جدول تو هستي شاگرد اول

املاي آبي اين روش با استفاده از بطري هاي خالي سس، نوشابه و آب قابل اجرا است. دانش آموزان به حياط مدرسه برده مي شوند و كلماتي را كه معلم مي گويد آنها با فشار بطري كلمه مورد نظر را روي زمين مي نويسد.

املا را بازي كنيد دلها را راضي كنيد بطريها را آب كنيد

سختيها را خواب كنيد هر كلمه كه گفتيم با آب رو خاك حك كنيد تا آب بخار نرفته بخونيد و پاك كنيد

برگه مچاله: در این روش کلمات کلیدی را روی کاغذ نوشته و پس از مچاله کردن در اختیار دانش آموزان قرار می‌دهیم. دانش آموزان پس از خواندن کلمه مورد نظر به گروه های دیگر سرکشی می کنند تا کلماتی که شبیه نوشته خودشان هست پیدا کنند و با گروه جدید یک جمله بسازند. یک کاغذ مچاله است خیال نکن زباله است یک کلمه رو اون هست برای تو نشانه است با اون بساز یک جمله که این خودش بهانه است

املاي تویی کلمات کلیدی یا مهم را روی کاغذ نوشته و روی تویی میچسبانیم. هر بار توب را به طرف یکی از دانش آموزان پرت می کنیم، او پس از دیدن کلمه با آن جمله می سازد و آن را به کل کلاس می گوید.

تویی که پرتاب میشه یک کلمه، معماست چیزی که روش نوشتند جمله براش محیاست جمله تو چه زیباست که این خودش یک املاست

کلمه گم شده: چند کلمه را روی تابلو نوشته و از دانش آموزان می خواهیم به کلمات توجه کنند. یکی از دانش آموزان را از کلاس بیرون می فرستیم و یکی از کلمات را پاک می کنیم تا وقتی دانش آموزان وارد کلاس شده حدس بزنند و آن را مجددا بنویسد.

وای بچه جون نگاه کن یک کلمه گم شده یا برده دزده اون را که جمله ناقص شده یا باد اومد با سرعت برده اون و با قدرت حالا تو پیداش بکن بنویس اون و با دقت نوبت کیه؟ در

این روش بخشهای هر کلمه و یا ترکیب ها را در کارت هایی نوشته و به دانش آموزان داده می شود. آموزگار کلمه ای را نام می برد. هر دانش آموزی که با کارت هایی که در دست دارد و می تواند کلمه را بسازد بیرون می آید.

شاگرد خوب و باهوش حرف من و بده گوش هر کلمه بخش شده تکه هاشم پخش شده تکه ها را جور کنید تنبلی رو دور کنید

بنویسید و بخونید و صحیح شو بدونید

اسم و فامیل: همان بازی قدیمی است، با این تفاوت که ستون ها کمتر است. در ضمن صدای اول کلمه مورد نظر چاپ شده است. یک بازی قدیمی است

با دوستان صمیمی است با اسم و فامیل بازی تو کلمه میسازی پس بنویس با دقت شاگرد خوب، با سرعت

املاي مشارکتی

در این روش هر گروه یک جمله را آماده می کند و به ترتیب برای کلیه دانش آموزان کلاس دیکته می کنند. باید به این نکته توجه داشت که، در هر گروه یکی از اعضا جمله را می گوید و دیگر اعضا مینویسند، یکی از اعضا هم ناظر است.

بچه ها بیاین اینجا بشینید در همدیگه، یکجا بگیرید بنویسیدش با دقت کم می کنه نظارت هر کی که خوب نوشته فرشته بهشته روش مسابقه: چند دانش آموز تقریباً هم سطح انتخاب می شود. ابتدا تخته کلاس را به دو یا سه قسمت تقسیم می کنیم و سپس کلمه یا جمله ای توسط معلم گفته میشود. تخته شده در قسمت هر قسمتش یک دفتر گفتیم و تند نوشتید املائی کی شد برتر

املائی جا خالی

این روش به دو صورت حذف کامل کلمه یا بخشی از آن قابل اجرا است. بدین صورت که در یک متن از پیش تهیه شده بعضی از کلمات را جا می اندازیم. دانش آموزان پس از شنیدن کلمه توسط معلم جای خالی را پر می کند. آی بچه چون نگاه کن یک کلمه فرار کرد یا بعضی حرف های اون فرار را بر قرار کرد حالا تو پیدااش بکن سر جاش و پر بکن

املائی تصویری

دانش آموزان باید واژه های متناسب با هر تصویر را زیر آن بنویسند. این همه شکل زیبا بی نام و بینشوند کمک بکن به آنها تا بی نشون نموند

املاى مشورتى

اعضای گروه در ساخت جمله و یا متن کامل املا شرکت فعال دارند. آهای آهای گروهها باهم کنید مشورت تو هر گروه بسازید جمله ای با معرفت بازی با خمیر بازی: هر گروه از دانش آموزان حروف یا کلمه ای را با خمیربازی درست می کنند و در معرض دید دیگر گروه ها قرار می دهند.

با آن خمیر بازی حروفها را ورز بده بساز تو چند کلمه به جمله ها قرض بده

املاى صوتى

در این روش متن املا از شب قبل توسط معلم روی نوار کاست ضبط می شود موقع املاء این نوار در کلاس پخش می شود تا دانش آموز متن را بنویسد. عجب صدایی داره خانم معلم ما از توی رادیو ضبط املا میگه گل ما حتما گلودرد شده خوب بشه زودان شاء..

املاى تقریرى

معلم متنی را که قبلا تهیه کرده بتدریج قرائت می کند تا فراگیران بنویسند. متنی که من میخونم بنویسیدش با دقت آرام آرام میخونم تند بنویس با سرعت

املاي گروهی

در هر گروه يك نفر به بقيه ديکته می گوید. برای مثال در يك گروه سه نفری يك نفر املا می گوید يك نفر نظارت می کند و نفر سوم می نویسد.

بیاین معلم بازی هم کلاسی هم بازی امروز منم معلم تو شاگردی ناز نازی پس بنویس با دقت بی وقفه و با سرعت

املاي ذهني

دانش آموزان متنی را بخواند و در پایان املاي آن را به تنهایی بنویسد. متنی را که می خونی تو ذهن خود نگه دار بعد روی کاغذ بیار بارون جمله بیار

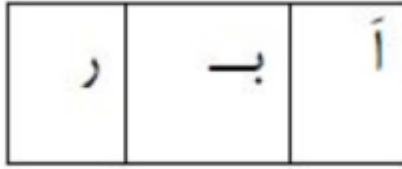
املاي کاري

معلم تعدادی کلمه روی کارت نوشته و جلو کلاس نصب می کند و آنها را می خواند و بعد جمع کرده و از دانش آموزان می خواهد کلماتی را که به خاطر دارند بنویسد. کارت های رنگی رنگی چه شکل های قشنگی! يك کلمه رو اون هست اگه نوشتی زرنگی

املاي سفره‌های

دانش آموزان به صورت گروهی بر روی سفره های نایلونی با استفاده از ماژیک وایت برد با انگشت و گواش املا می نویسد: این سفره ای که پهنه برای خوردنی نیست سفره‌های از لغاته که اینم بردنی نیست با ماژیک و با گواش بکش لغات و براش تا اینکه زیبا بشه مثال دیا بشه با توجه به دنبال کردن چند دستورالعمل: در این نوع املا معلم چند دستورالعمل مرتبط با هم را به دانش آموزان می دهد و از او می خواهد تا آنها را به ترتیب انجام دهد. مثال: حرف دوم «بار» را در خانه چهارم جدول بگذار. حرف اول «یار» را در خانه دوم بگذار و ... تا کلمه کامل شود.

فرمانده ام فرمانده تو مجری سرزنده هرچی بهت که می گم اجرا بکن رزمنده کلمه یار چند حرفه دومیش و جدا کن تو خونه یک بزار از تنهایی رها کن کلمه بار چند حرفه اولیشو جدا کن تو خونه دو بزار غصه هاشو جدا کن دارو را خوب نگاه کن سومیشو جدا کن حالا بزار تو جدول شدی تو شاگرد اول



املا با استفاده از چند دستور: برای درمان اختلال نوشتن، دانش آموزانی که تا کسی را تاسکی و مادر را مارد می نویسند: اول: در کلاس را باز کن / دوم: پنجره را ببند / سوم: تخته را پاک کن

عزیز من به ترتیب / کارهات و انجام بده / هر حرفی رو میشنوی / توی جدول جا بده

مادر و بد نوشتی

چرا مارد نوشتی مگه حواس نداشتی حروف و خوب نکاشتی صدا بکش به ترتیب کودک ناز و خوش تیپ

اما با توجه به تکنیک بارش مغزی:

در این نوع املا معلم از دانش آموزان می خواهد با استفاده از تکنیک بارش مغزی با یک کلمه ده جمله متفاوت بسازند. یک کلمه که تنهاست تو جمله ها جا بده یه جمله نه، ده جمله بهش، به دریا بده

املاي ماسه اى

روى تخته شن يا زمين شتى با چوب املا بنويسيد:

املا با شن و ماسه عجب صفايى داره با چوب رو خاک نوشتن حال و هوايى داره نه مداد و

نه پاک کن اشتباه و خاک بکن

راههاى کمک به کودکى که در املاء (ديکته) ضعيف است

از سال ۱۹۵۰ روان شناسان، پزشکان و متخصصان آموزش ويژه به گروه خاصى از دانش

آموزان و آموزش آنان علاقه مند شدند. اين گروه از دانش آموزان از نظر جسمى و مغزى

دچار هيچ گونه عارضه مشخصى نيستند، ولى در يادگيرى اشکالاتى دارند. متخصصان

آموزشى با بسيارى از دانش آموزان مواجه مى شوند که دچار اشکال در يادگيرى هستند ولى

پزشکان هيچ گونه مدرک يا دليلى از ناهنجاريهاى عصبى يا ضايعات مغزى در آنها نيافته اند.

در حالى که دانش آموزان ديگرى هستند که دچار ضايعات مشخص مغزى هستند اما در امر

يادگيرى با مشکل خاصى مواجه نيستند. لذا به مشکل اين دسته از دانش آموزان عنوان نارسايى

ويژه در يادگيرى اطلاق مى کنند که داراي بهره هوشى طبيعى هستند ولى در يادگيرى برخى

از مهارت ها مانند تکلم، خواندن، هجى کردن، نوشتن، حساب کردن، ادراک بينايى، ادراک

شنوايى و... دچار اشکال هستند. اصطلاح ديس گرافى نيز براى کودکانى اطلاق مى شود که

علی رغم هوش طبیعی، بسیار بد می نویسند. برخی معتقدند که بدنویسی این کودکان معمولاً به دلیل عدم هماهنگی حرکتی آنان است اما به هر حال نوشتن باید به عنوان یک عمل پیچیده که شامل رشد ذهنی، مهارت های حرکتی و بینایی است، در نظر گرفته شود.

با توجه به اینکه معمولاً بیان محاوره ای کلمات و نوشتن رسمی آنها در بسیاری از موارد با یکدیگر تطابق ندارد لذا املا نوشتن کار دشواری است. البته غیبت های مکرر، فقدان تمرین کافی، آموزش ناکارآمد و ... همه در مشکلات املا نویسی مؤثر است اما این موارد برخلاف اختلال املا نویسی است. از علل عمده اختلال دیکته نویسی می توان به این عوامل اشاره کرد:

- عدم توجه و دقت
- ضعف مهارت های حرکتی
- اختلال در ادراک بینایی
- ضعف حافظه بینایی و شنوایی
- انتزاعی بودن مطلب
- اختلال در حافظه توالی دیداری
- اختلال در تمیز دیداری و دقت

با توجه به توضیحات کلی که برای شما عنوان کردیم قصد داریم در این یادداشت برای شما عنوان کنیم: اگر فرزندی دارید که دارای اختلال دیکته نویسی بوده و همیشه پایین ترین نمرات را در درس املا می گیرد بهتر است که در آموزش او به این نکات توجه داشته باشید:

- هنگامی که مشغول آموزش فرزند خود هستید، سعی کنید با او هماهنگ و همسو باشید. به او آرامش بیشتری دهید و فرصت دهید که او با طمانینه بیشتری تکالیف خود را انجام دهد و فرصت اصلاح اشتباهات خود را داشته باشد. این توصیه حتما باید به معلمان این دسته از دانش آموزان نیز ارائه شود. البته اکثر معلمان مقطع ابتدایی نسبت به انواع اختلالات یادگیری آگاهی دارند. لذا برای اطمینان بیشتر در اول سال تحصیلی، مشکل فرزندتان (اشکال در املانویسی را با معلم وی در میان گذاشته و نکات کلی را که برای رفتار با فرزندتان باید بدانند به ایشان گوشزد کنید. - فرزند خود را به استفاده از رایانه (کامپیوتر) تشویق کنید. رایانه به کودکان مبتلا به اختلال دیکته نویسی امکان سازمان دهی می دهد و همچنین می آموزد که حروف را مجزا به کار برد و سپس به هم بچسباند؛ اما توجه کنید که در ابتدا استفاده از صفحه کلید برای این بچه ها دشوار است. - توقعتان را از فرزندتان منطقی و متعادل کنید. باید بپذیرید که سرعت یادگیری این بچه ها کندتر و از طرف دیگر بیش از حد طبیعی دچار مشکل و اشتباه می شوند. موفقیت این بچه ها تنها از طریق تمرین های بسیار مکرر امکان پذیر است و لذا صبر و تحمل والدین و همچنین معلم این دسته از دانش آموزان تأثیر بسزایی در یادگیری آنها

دارد. - روشهای یادگیری مختلفی را برای فرزندان استفاده کنید. برای مثال حتما نباید دانش آموزان دچار اختلال دیکته نویسی دائمی به رونویسی از کتابهای درسی و غیردرسی پردازند و یا دائما به آنها املا گفته شود تا مشکلشان کاهش یابد بلکه می توانید یک صفحه از متن کتاب درسی آنها را انتخاب کرده و تایپ کنید. فراموش نکنید که تعداد زیادی غلط املائی نیز در این متن بگنجانید. سپس این متن را در اختیار او قرار دهید تا غلطهای مورد نظر را پیدا کند. رفته رفته سعی کنید این متن ها را سخت تر و پیچیده تر کنید تا مهارت آملانویسی او افزایش یابد. - هنوز هم داشتن یک دست خط زیبا در جامعه یک مهارت بسیار مهم است. برخی معتقدند که خط زیبای ایرانی نشان از هویت ایرانی است؛ بنابراین توجه به دست خط فرزندان بسیار مهم است و جز مهارت هایی است که باید به آن توجه ویژه داشته باشید. آموزش خط و خوشنویسی باید جز آموزش های ویژه ای باشد که در برنامه درسی فرزندان می گنجانید. - البته فراموش نکنید که آموزش خوشنویسی به همه افراد نیازمند مهارتی خاص بوده و باید توسط افراد زبده صورت گیرد؛ اما شما نیز به عنوان والدین باید به یک سری از اصول آگاهی داشته باشید برای مثال روش دست گرفتن درست قلم را به فرزندان آموزش دهید و در ضمن هر گاه که او قصد نوشتن داشت به این مسئله توجه ویژه داشته باشید. مداد باید بین انگشت شصت و انگشت اشاره قرار گرفته و از بالای قسمت تراشیده شده گرفته شود. اگر انگشتان و عضلات کوچک و بزرگ دست فرزندان، ضعیف یا کوچک هستند، از

مدادهای باریک تر استفاده شود و مداد خیلی کوتاه نباشد. - کلمات و یا حتی حروفی را که فرزندتان به درستی نمی نویسد را بسیار کم رنگ بر روی کاغذ بنویسید و از فرزندتان بخواهید که روی این خطوط را پررنگ کند. - برخی از بچه های مبتلا به اختلال املانویسی و یا کلا اختلالات نوشتاری، به حدی بدخط هستند که اصلا خط آنها خوانا نیست لذا برای کمک به این دسته از دانش آموزان و البته با صلاحدید متخصصان ذی ربط می توانید آموزش های اولیه خط را به کمک خط کش و یا وسایل کمکی دیگر انجام دهید.

یک صفحه از متن کتاب داستان، کتاب درسی و یا حتی روزنامه را انتخاب کنید و در مقابل فرزندتان بگذارید از او بخواهید که از بین این صفحه کلمات یا حروف مورد نظر شما را پیدا کرده و دور آن را خط بکشد. برای ترغیب فرزندتان به نوشتن و برای اینکه او نسبت به املا نوشتن علاقه مند شود بهتر است که از ورقه های متنوع و رنگارنگی بهره ببرید حتی توصیه می شود که از ابزارهای نوشتاری مختلفی مانند مداد، خودکار، مداد شمعی، گچ و... استفاده کنید. - به فرزندتان دیکته بگویید و سپس از او بخواهید که دیکته خود را با استفاده از کتاب تصحیح کند و از این طریق متوجه غلطهایش می شود و آنها را تمرین کند. - ابتدا یک متن را به عنوان دیکته برای فرزندتان بخوانید و بعد از تصحیح آن را به او باز گردانید، سپس به او فرصت دهید صحیح کلمات غلط موجود در املا خود را تمرین کند. مجددا متن دوباره دیکته گفته می شود که معمولا بدون غلط و یا با غلطهای محدودی همراه است. البته باید توجه

داشت که متن دوم را با کمک کلماتی از متن اول که از ارزش املائی برخوردارند اما در قالب جملات جدید) می توان تهیه نمود تا میزان پیشرفت او در زمینه حافظه دیداری هم سنجیده شود.

درخت تو گر بار دانش بگیرد / به زیر آوری چرخ نیلوفری را

فصل چہارم

۳۵ راهکار یادگیری بهتر املا

در زبان فارسی کلمه ای معادل املا و دیکته نداریم، ولی می توانیم از بر نویسی یا «گفتار نویسی» را جایگزین کلمه املا یا دیکته کنیم. منظور این است که شخص گفته های دیگران را بدون دیدن آن کلمات بنویسد. با توجه به اینکه درس املا بنای علمی در یادگیری سایر دروس است و توجه به این مهم، یکی از ضروریات نظام آموزشی ماست و از طرفی روشهای متداول املا نمی تواند راه گشای مشکلات آموزشی در این درس باشد، لذا در این مجموعه سعی شده است چندین روش متنوع و جالب برای املا و تصحیح آن ارائه شود. تا در طول سال تحصیلی با یاری اولیا و آموزگاران در افزایش توانمندی دانش آموزان تلاش شود.

۱) املا به صورت گروهی: به این شکل که بچه ها را به گروه های ۵ یا ۶ نفره تقسیم می کنیم و در هر گروه، هر خط را یک نفر از گروه می نویسد و در انتها نمره گروهی می دهیم و آن املا در پوشه کار گروه ها قرار می گیرد. ۲) هر گروه یک متن املا با کمک تمام اعضای گروه خود می نویسد و ما املای همه گروهها را جمع آوری کرده و می خوانیم و سپس با بهترین متن دیکته را به کل کلاس می گوئیم و یا از هر گروه یک پاراگراف انتخاب کرده و دیکته تلفیقی تهیه کرده و به کل کلاس، دیکته می گوئیم. در این صورت متن دیکته را بچه ها انتخاب کرده اند. ۳) بچه ها را گروه بندی می کنیم و سپس هر گروه متن دیکته ای را می نویسد و برای گروه دیگر میخواند تا آن گروه بنویسند. دیکته گروه به گروه نام دیگر این

دیکته است. ۴) در روش دیگر، باز بچه ها به گروه های ۵ یا ۶ نفره تقسیم می شوند. ۱۰ کلمه مهم از درس انتخاب می کنیم و از بچه ها در گروه ها می خواهیم که هر کدام جمله ای را در ارتباط با درس بنویسند و از کلمات مهم مورد نظر استفاده کنند و هر گروه جملات خود را کنار هم گذاشته و یک متن کوتاه و زیبا بسازد. ۵) در مواقعی که شاگردی ضعیف است و در املا پیشرفت چندانی ندارد، می توان در هنگام دیکته دانش آموز ضعیف را کنار دانش آموز قوی نشانند تا بعضی از لغات را که برایش مشکل است، با مشورت بنویسد. در نتیجه دانش آموز ضعیف، هم آن لغت را به خوبی به ذهن می سپارد و هم با افت نمره به طور مکرر مواجه نمی شود. البته این روش نباید به طور تکرار و همیشگی باشد.

۶) در هنگام تصحیح کردن املا، معلم صحیح لغات را نمی نویسد و دانش آموزان خودشان درست لغات را از کتاب پیدا می کنند و بعد ما به آن املا نمره می دهیم؛ یعنی، ابتدا دور کلمات اشتباه خط می کشیم و صحیح آن را بچه ها می نویسند و ما به صحیح نوشتن آنها نمره می دهیم.

۷) روش دیگر این است که معلم بهتر است متن دیکته را قبل از املا برای بچه ها بخواند، ولی بچه ها چیزی ننویسند و تنها گوش دهند. ۸) بعد از املا هم باید متن مجددا خوانده شود، یعنی در هر املا کل متن باید سه بار خوانده شود. ۹) در صورت دیگر املا، می توان شفاهی دیکته را خواند و بچه ها لغات مهم آن را هجی کنند و در هوا بنویسند. ۱۰) نوع دیگر املا می تواند چنین باشد که شاگرد پشت سری کلمات را روی پشت فرد جلویی بنویسد و شاگرد جلویی

از روش حرکت انگشتی فرد عقبی بتواند لغات را بفهمد و بنویسد که این یک نوع بازی و املا است. (۱۱) در روش دیگر به بچه ها می گوییم روزنامه با خود به کلاس بیاورند و لغات را ببرند و از لغات بریده شده یک بند املا برای ما درست کنند و بر روی ورقه بچسبانند. با این روش می تواند به صورت گروهی هم صورت گیرد. (۱۲) می توان املایی را به صورت پلی کپی بدون نقطه، بدون تشدید و یا به صورت لغات ناقص به دانش آموزان داد تا آنان در جای مناسب نقطه بگذارند و یا تشدید قرار دهند یا لغات ناقص را کامل کنند. (۱۳) می توان دیکته را به صورت لغات صحیح و غلط در کنار هم قرار داد تا بچه ها کلمه غلط را خط بزنند. (۱۴) روش دیگر املا می تواند به صورت تصویری باشد؛ یعنی، شکل را به دانش آموزان بدهیم تا آنان املای صحیح آن را بنویسند. (۱۵) املای تقویت حافظه: بدین صورت که معلم متنی را روی تخته می نویسد و سپس متن را برای دانش آموزان می خواند و سپس روی نوشته هایش روی تخته پرده می کشد و بچه ها باید هر آنچه از متن فهمیده اند را بنویسند. سپس معلم پرده را از تخته برمی دارد و بچه ها متن خود را با متن تخته مقایسه می کنند و به خود امتیاز می دهند. (۱۶) روش دیگر، می تواند استفاده از آینه باشد که کلمات را برعکس بنویسیم و بچه ها با آینه درست آن را بنویسند و یا صحیح آن را بخوانند.

(۱۷) دیکته آبکی: روش دیگر، استفاده از آب و محیط حیاط مدرسه است. بدین ترتیب که بچه ها به صورت انفرادی و یا گروهی با خود آب پاش به مدرسه می آورند و با آب دیکته

را روی زمین بنویسند و گروهی نوشته های خود را تصحیح کنند. (۱۸) روش دیگر در تصحیح املا این است که دانش آموزان با اشتباهات خود جمله بسازند و یا دیکته به صورت جمله سازی از لغات مهم درس باشد.

(۱۹) کلمات مهم یا مشکل درس را روی پارچه بنویسند و سپس با خمیر و یا نخ و سوزن کلمات را بسازند و یا بدوزند که در این صورت املا با هنر و بازی توأمان میشود. (یادگیری تلفیقی) (۲۰) دانش آموزان از اشتباهات خود در املا کلمات هم خانواده، متضاد و یا هم معنا بنویسند. (۲۱) برای آشنایی دانش آموزان با انواع صداها و لهجه ها در هنگام دیکته گفتن و از اینکه بچه ها تنها به صدا و لحن معلم خود خو نگیرند، معلم می تواند از اطرافیان خود بخواهد تا متن املا را بر روی نوار بخوانند و صدای خود را ضبط کنند و سپس آن متن را به کلاس بیاورد و بچه ها از روی آن نوار دیکته بنویسند و در هنگام ارزشیابی پایانی و یا هر زمان دیگر بچه ها دچار مشکل نشوند. (۲۲) همکاران معلم می توانند در املاهای کلاسی جای خود را تعویض کنند و به بچه های کلاس های دیگر املا بگویند تا بچه ها با انواع صداها و لحن و گویش در دیکته آشنا شوند.

(۲۳) دانش آموزان می توانند به والدین خود دیکته بگویند و والدین در املاهای خود چند کلمه را اشتباه بنویسند تا بچه ها آنها را تصحیح کنند و به پدر و مادر خود نمره دهند. (۲۴) بچه ها می توانند به معلم خود دیکته بگویند. هر گروه یک پاراگراف به معلم بگوید و در انتها

گروهها ورقه معلم را تصحیح کنند و یا هر گروه پاراگراف مخصوص به خود را صحیح کند. البته بهتر است معلم چند کلمه را عمدا اشتباه بنویسد. (۲۵) برای والدین بی سواد، فرزند می تواند صدای خود را ضبط کند و از روی صدای خود به خودش دیکته بگوید یعنی صدای ضبط شده خود را جایگزین صدای اولیای خود که بی سواد هستند، نماید. (۲۶) یکی دیگر از روش ها برای تصحیح املا این است که می توان املا را به بچه ها داد تا تصحیح کنند، ولی در نهایت نمره نهایی را معلم بدهد و یا دانش آموزان تصحیح کننده با مداد کنار دفتر فرد، نمره بگذارند و بعد معلم، نمره خود را با نمره ای که دانش آموزان داده مقایسه کند. (۲۷) معلم لغاتی را بر روی مقوا می نویسد و مقوا را به تخته نصب می کند و زمان کوتاهی وقت میدهد تا دانش آموزان کلمات را به دقت نگاه کنند و سپس مقوا را جمع می کند. در اینجا بچه ها هر آنچه از لغات در ذهنشان مانده است را می نویسند و ما لغات و کلمات آنان را تصحیح می کنیم تا دقت آنان سنجیده شود.

(۲۸) دانش آموزان املا را در هوا بنویسند و ما هم در هوا تصحیح کنیم نه با قلم و روی کاغذ. (۲۹) روش دیگر املا که همراه با بازی هم است، این است که دانش آموزان با گچ روی زمین مدرسه و حیاط مدرسه دیکته بنویسند و سپس حیاط را دسته جمعی بشویند تا آثار گچ حیاط مدرسه را کثیف نکند. (۳۰) معلم می تواند املا را بر روی چندین کارت بنویسد و این کارت ها بین گروهها تقسیم شود تا تمام گروه ها کارت را ببیند و سپس کارت ها را جمع کرده و

از روی آنها دیکته بگویند. لازم به تذکر است که روشهای املا که به عنوان نمونه بیان گردید را نباید به عنوان روش واحد تلقی کرد. اگر هر روشی بیشتر از اندازه استفاده گردد، ارزش آموزشی خود را از دست میدهد. لذا اگر معلم بنا به ضرورت و در نظر گرفتن تنوع، روشهای متنوع املا را به کار گیرد نتیجه مفیدی عاید دانش آموزان خواهد شد.

روزنامه همشهری، سایت های آموزشی

(۳۱) بازی جور کن و پیر لوازم: تخته سیاه، لوحه های حروف، گچ روش: کودک به حرف نوشته شده روی تخته نگاه می کند و در مربعهای حروف روی زمین دو مربع را که حرف مانند حرف روی تخته در آنها نوشته شده است پیدا می کند و روی آن می پرد. تخته پاک میشود و حرف دیگری روی آن نوشته می شود و دوباره کودک باید دو یا سه حرف مانند آن را روی مربعها بیاید و روی آنها بپرد. (۳۲) بازی ساختن کلمات با حروف لوازم: ۵ یا ۶ مربع حاوی الفبا برای هر کودک روش: کودک باید با دسته حروفی که دارد کلمه های مختلف بسازد و این کار را با پریدن روی حروف هر کلمه نشان دهد در کنار هر کودکی که با پریدن کلمه درست می کند باید یک کودک مشاهده گر باشد که هم درستی کار او را بررسی کند و هم تعداد کلمات ساخته شده توسط او را بشمرد. (۳۳) بازی یک داستان راهجی کنید:

لوازم: مربع های حروف

روش: دو یا سه کودک یک داستان را با پریدن روی شبکه حروف به تناوب تعریف می کنند

کودک اول با پریدن روی لغات کلمه اول داستان را می گوید و کودک دوم کلمه دوم را و به همین ترتیب تمامی داستان را تعریف می کنند. (۳۴) برای داستان گویی لوازم: تخته سیاه، گچ روش: دو تیم حدود ده نفری از دانش آموزان انتخاب کنید کودک شماره ۱ از هر دو تیم می رود جلوی تخته و جمله ای را با نوشتن یک کلمه شروع می کند و بر می گردد به نفر دوم میزند و خودش به ته صف می رود نفر دوم می رود و کلمه سوم جمله را می نویسد بازی ادامه می یابد تا تمامی افراد هر تیم پای تخته بروند آنان باید یک جمله یا جملاتی بامعنا بنویسند تیمی که زودتر جمله اش را کامل کند برنده است. (۳۵) بازی بخوان، بگذر و پرتاب کن لوازم: توپ فوتبال، تخته سیاه یا کارت های لغات و کلماتی که می خواهیم آموخته شود. نوار یا متر اندازه گیری توپهای دیگری برای بازی، توپهای نرم و کیسه های لوبیا- روش: به هر کودکی که بالای سکو می آید یک کلمه نشان داده می شود. او باید اسم کلمه را بگوید و سپس آن را در جمله ای به کاربرد و پس از آن توپ فوتبال را تا حدی که می تواند پرتاب کند. امتیازها بر حسب فاصله ای که توپ پرتاب می شود، تلفظ صحیح نام کلمه و صحیح بودن جمله ساخته شده یا کلمه محاسبه می شود. امتیاز برای پرتاب براساس توانایی و سن کودکان در نظر گرفته می شود.

انواع دیگر املا

بازی و نوشتن

یادگیری همراه با بازی و فعالیت به مراتب سریع تر و بهتر از زمانی بوده است که به کودکان به صورت غیرفعال آموزش داده می شده است لذا در پایان چند بازی برای یادگیری سریع نوشتن ارائه می شود.

ارائه روشی جهت بهبود املا در دوره ابتدایی

این روش شاید به نوع و شکل های مختلفی ارائه شده و تجربه شده باشد. از انواع املاي پاتخته ای است که در یک کلاس ۴۰ نفری آزمایش گردیده و بهترین نتیجه را داده است و آن اینکه در زنگ املا دانش آموزان دفاتر املا را جلوی خود گذاشته، معلم از روی دفتر کلاس به ترتیب یک نفر را پای تخته می برد و دانش آموزان را موظف و ملزم به دقت کردن به پای تخته و دانش آموزی

که پای تخته رفته است می کند. جمله ای را به نحو دیکته گفتن به دانش آموز می گوید تا او نیز روی تخته بنویسد. دانش آموزانی که نشسته اند دقت نموده و صحیح یا غلط بودن کلمات را تشخیص داده و به ترتیب نظر می دهند و جمله مورد نظر روی تخته تصحیح می گردد و شکل صحیح آن روی تخته نوشته می شود بعد از دانش آموزان خواسته می شود که

دو یا سه بار از روی آن بنویسند. در هر بار دیکته نوشتن می توان تا ده نفر را پای تخته برد و تمامی دانش آموزان در این روش شرکت فعال خواهند داشت. این روش می تواند برای زمانی دو یا سه ماهه یا در یک سال تحصیلی به کار گرفته شود و آن بستگی به وضعیت کلاس و روحیه معلم دارد. روش فوق در یک کلاس ۴۰ نفری که بیست نفر آن دارای نمراتی زیر ۱۰ و زیر صفر داشته انجام گرفته و نتیجه مطلوبی در پی داشته است، بطوریکه حداقل نمره کلاس به ۱۰ رسیده است.

اختلالات املائی

مشکلات املائی یا اختلال در درس املا مشکلی است که تا به حال نتوانسته به صورت اساسی حل شود. از آنجائی که مقطع ابتدایی اصل و زیربنای آموزش، و تکرار و تمرین حروف و کلمات زیاد است و آموزگار کلاس برای تمامی دروس یک نفر بوده و تنوع دروس کمتر از مقاطع دیگر است لذا در ابتدایی اختلال در درس املا کمتر از دیگر مقاطع می باشد و اختلالات املائی با جدیت و دقت لازم پیگیری می شود؛ اما زمانی که دانش آموز از ابتدایی خارج می شود پیگیری ها در این درس سیر نزولی پیدا کرده و شتاب و برنامه ریزی لازم را ندارد. لذا دانش آموزی که دیپلم می گیرد در نوشتن کلماتی که در کتاب خوانده هم دارای مشکل می باشد و متوجه می شویم که دانش آموز کلمات خوانده شده در کتب فارسی ابتدایی را همیشه صحیح تر از کتب فارسی راهنمایی و دبیرستان می نویسد.

تکرار و تمرین بیشتر، دقت در نوشتن مشق فارسی و کنترل روزانه تکالیف فارسی و تصحیح آن و اهمیت دادن به این درس و صرف وقت بیشتر در این رابطه می تواند مشکلات املائی را به حداقل خود برساند. باید در نظر داشت که نقش معلم در این خصوص بسیار تأثیرگذار است. معلمی که دارای ذوق و سلیقه است و از ادبیات بالایی برخوردار است در رفع مشکلات موفق تر است. لذا داشتن یک معلم خوب خیلی مؤثرتر از ارائه راهکار و پیشنهاد است؛ زیرا اگر یک معلم نتواند اهل نظر باشد نمی تواند نظرات و راهکارهای دیگران را بکار بندد. یک روش برای آموزش دانش آموزان دیر آموز، استفاده از جعبه یادگیری لایتنر: چگونه از جعبه لایتنر استفاده کنیم: جعبه لایتنر یک قوطی در باز است که از پنج قسمت تشکیل می شود.



عرض قسمتهای مختلف به ترتیب ۱، ۲، ۴، ۸، ۱۵ واحد است. این جعبه را می توانید خودتان با مقوا، جعبه یا قوطی های پودر لباسشویی، کفش و... درست کنید، یا اینکه از بازار تهیه نمایید. این روش را می توانید برای یادگیری لغات زبان انگلیسی، فارسی و یا هر فرمول یا مطالب درسی فراری که می خواهید به خاطر بسپارید به کار گیرید. هر موضوع یادگرفتنی را روی یک برگ کاغذ (فیش) بنویسید. دقت کنید که روی هر فیش تنها یک موضوع

یادگرفتنی نوشته شود؛ یعنی لغت را در یک روی کاغذ و جواب آن را در روی دیگر برگه می نویسید.

مراحل کار:

۱. روز اول: تعدادی از برگه ها را تکمیل می کنید و پس از اینکه هر دوروی برگه را یکی دو بار مرور کردید، برگه ها را در خانه اول جعبه قرار دهید. می توانید هر روز، ده پانزده یا تعداد بیشتری برگه آماده نمائید. شاید در بعضی روزها هم برگه های تهیه نکنید. ۲. روز دوم: ابتدا برگه هایی را که دیروز تهیه کرده بودید از خانه اول بردارید. سؤالات را از روی برگه بخوانید و سعی کنید جواب ها را به خاطر بیاورید. آنهایی را که بلد نبودید، مجدداً در خانه اول قرار دهید و آنهایی را که بلد بودید، به خانه دوم منتقل کنید. پشت این برگه های خانه دوم یک کاغذ رنگی با ارتفاع بیشتر قرار دهید. در پایان، برگه هایی را که در روز دوم برای اولین بار تهیه کرده اید در خانه اول قرار دهید. ۳. روز سوم: به برگه های خانه دوم دست نمیزنید زیرا خانه دوم هنوز تکمیل نشده است و ظرفیت دو گروه برگه را دارد. پس باز هم از برگه های خانه اول شروع می کنید و برگه هایی را که جواب سؤالاتشان را بلد هستید به خانه دوم منتقل می نمائید و در پشت کاغذ رنگی قرار میدهید تا این برگه ها با برگه های روز گذشته مخلوط نشود. برگه هایی که پاسخشان را بلد نیستید به همراه برگه های جدیدی که امروز تهیه کرده اید در خانه اول قرار دهید.

الف) ابتدا از خانه دوم شروع کنید، زیرا خانه دوم ظرفیت دو گروه برگه را دارد و ظرفیت آن روز قبل تکمیل شده است. ولی فقط برگه های ردیف جلوتر را بر میدارید. (یعنی برگه هایی که جلو کاغذ رنگی قرار دارند) سؤالات روی این برگه ها را مطالعه می کنید و اگر جواب درست دادید برگه ها را در داخل خانه سوم و در ابتدای آن قرار می دهید و پشت این برگه ها یک کاغذ رنگی با ارتفاع بیشتر قرار می دهید تا فاصله گذاری مشخص شود. ضمناً برگه های باقی مانده در خانه دوم را جلوتر می برید و کاغذ رنگی را در پشت این برگه ها می گذارید.

ب) سپس به خانه اول برگردید و برگه های آن را بردارید و آنهایی را که بلد هستید در خانه دوم و پشت کاغذ رنگی قرار دهید. ج) برگه هایی که پاسخ آنها را بلد نیستید و همچنین برگه های جدیدی را که تهیه کرده اید در خانه اول می گذارید. ۵. خانه سوم برای چهار گروه برگه در نظر گرفته شده و باید چهار روز صبر کنید تا این قسمت تکمیل شود. البته هر روز پس از ورود برگه ها از خانه دوم به خانه سوم پشت این برگه ها یک کاغذ رنگی می گذارید تا قسمت سوم هم به تدریج و پس از چهار روز تکمیل شود. ۶. خانه چهارم جای هشت گروه برگه را دارد و هشت روز پس از ورود اولین برگه ها پر خواهد شد. خانه پنجم جای پانزده گروه برگه را دارد و شانزده روز پس از ورود اولین برگه ها، این قسمت تکمیل می شود؛ یعنی اگر شما در کارتان وقفه ای نیندازید سی روز طول خواهد کشید تا هر پنج قسمت جعبه

لایتتر تکمیل شود. توجه دارید که بین هر دو گروه برگه یک کاغذ رنگی با ارتفاع بیشتر قرار می‌دهید تا برگه های مربوط به روزهای مختلف با یکدیگر مخلوط نشوند. از روز سی و یکم به تدریج برگه ها از داخل جعبه خارج می شوند و شما می توانید این برگه ها را بایگانی نمائید؛ زیرا پس از پنج بار تکرار موفقیت آمیز هر برگه در زمانهای متفاوت، میتوانید مطمئن باشید که آن موضوع را برای همیشه فرا گرفته اید و هیچگاه آن را فراموش نخواهید کرد. به این ترتیب شما با روشی که شبیه بازی انفرادی است، در اوقات فراغت می توانید با کمترین میزان اختلاف وقت آنچه را که یادگیری اش برایتان مشکل تر است بیشتر تکرار کنید و زودتر و برای همیشه به خاطر بسپارید و آنچه را که زودتر یاد می گیرید فقط با پنج بار تکرار برای همیشه فرا بگیرید. نکته مهم: در هر مرحله که به سؤال یک برگه نتوانستید جواب دهید باید آن را به اولین خانه برگردانید.

اهداف آموزشی املا

۱. تمرین شنیدن ۲. تمرین نوشتن ۳. شناخت شکل نوشتاری کلمات روزمره و رایج ۴. آشنایی با کلمات جدید ۵. مشخص شدن مشکلات نوشتاری و رفع آنها ۶. خوانا نویسی

چند نکته در مورد املا گویی

- در املائی آموزشی نمره ثبت نمی شود.

- در جلسه ارزشیابی املا نمره ثبت می شود.
- پیش از گفتن املا متن به صورت کامل خوانده شود.
- از مجموع کلمات و حروف خوانده شده جمله ساخته شود.
- بعد از اتمام املا یک بار متن خوانده شود.

والدین گرامی و ارجمند با عرض سلام مرسوم است املا به صورت رونویسی از کتاب درسی به بچه ها گفته شود ولی اغلب دانش آموزان تا شب قبل از املا به یادگیری درست نمی پردازند عموماً در هر کلاس دانش آموزانی وجود دارند که در نوشتن بعضی از کلمات مشکل دارند. چنین دانش آموزانی نمرات پایین تری کسب می کنند و این لطمات شدیدی به روحیه و روان آنها وارد می کند. در این نوشته مبتنی بر تجربه سعی شده است چگونگی آماده نمودن دانش آموزان ابتدایی برای دیکته نویسی ارائه شود. آماده شدن دانش آموزان توسط والدین آنها و با توجه به راهنمایی های آموزگارشان در طول هفته و در منزل صورت می گیرد. دانش آموزان در طول هفته و تحت نظر والدینشان، خود را برای نوشتن املا آماده و آن را تمرین می کنند تا انشاءالله موفق شوند. یک، دو، سه، املا!

روز اول هفته: از فرزند خود بخواهید هر لغت جدید را روی یک کارت به اندازه ۱۵×۶

سانتی متر بنویسد.

روز دوم هفته: کنار فرزندان بنشینید و نوشتن املاي کلمات را تمرین کنید. در مورد هر

کارت، ترتیب عمل به این شرح است که دانش آموز باید:

با دقت کامل به کلمه نگاه کند.

کلمه را با صدای بلند بخواند.

کلمه مورد نظر را در یک جمله به کار برد.

همچنان که به کلمه نگاه می کند بگوید با چه حروفی نوشته شده است. روز سوم هفته: از

فرزندان بخواهید به ترتیب زیر عمل کند.

با دقت به کلمه نگاه کند.

با صدای بلند کلمه را بخواند. کارت را به پشت روی زمین بگذارد و املاي کلمه را با صدای

بلند بگوید (حروف کلمه را هجی کند).

کارت را مجدداً به رو برگرداند و ببینید که حروف کلمه را درست گفته است یا خیر. کارت

هایی را که حروف آنها را درست نگفته است جای دیگری بگذارد.

از روی کلماتی که حروفشان را اشتباه گفته است چند مرتبه بنویسد. روز چهارم: از فرزندان

امتحان تمرینی به عمل آورید. برای این کار، موارد زیر را رعایت کنید:

ایک ورقه کاغذ خط دار به او بدهید. از کلماتی که قبلاً روی کارت نوشته شده بود برای او املا بگویید؛ و وقت کافی در اختیارش قرار دهید تا آن را بنویسد.

وقتی املا گفتن شما تمام شد، از او بخواهید با به کار بردن کارت های لغت املاي خود را تصحيح کند. کارت هایی که املايان را غلط نوشته است جداگانه بگذارد. (حتماً از او بخواهید روی یک ورقه کاغذ جداگانه، از هر لغتی که غلط داشته یک بار بنویسد).

روز پنجم هفته:

یک دستگاه ضبط صوت تهیه و آن را روشن کنید از فرزندان بخواهید هجی کلمات را با صدای بلند بگویند تا صدای او ضبط شود و خودش هم می تواند با استفاده از ضبط صوت، نوار را از اول بگذارد و خود املاي آنها را بنویسد. به این ترتیب خود می تواند بدون کمک گرفتن از دیگران املا بنویسد. توصیه می شود از دانش آموز خواسته شود که کارت هایی که هر هفته آماده می کند در یکجا نگهداری کند و در موقع لزوم آنها را دوره کند.

نمونه فعالیت املايی در پایه اول (۱)

نمونه فعالیت املايی پایه اول سال ۹۱-۹۲

۱. کامل کن. / وست / / ان اس / نی / آسما.....

۲. با صدای درهم ریخته کلمه بساز. ا - ب - د - ۱ ر - ا - ای - ن - ی
..... س - د - ۱

۳. با نشانه های زیر یک کلمه بنویس. ب س و

۴. جمله ها را کامل کن. آسمان آبری او سیب دوست در این سینی
..... با است.

۵. کلمه بساز. ای - را - ران - سا

۶. با کلمات زیر جمله بساز. باران: ادب:
.....

۷. کلمات زیر را مرتب کن و یک جمله بنویس.

با - دست - داد - او - بابا

۸. یک کلمه بنویس که صدایت در آن دو بار تکرار شده باشد.

۹. یک کلمه بنویس که یک صدا داشته باشد.

۱۰. با استفاده از کلمه مناسب جمله را کامل کن. او سبزی را در سبد

..... (می ریزم می ریزد)

فصل پنجم

مطالبی در خصوص املانویسی و دیکته در ابتدایی

مقدمه:

برای انجام هر کاری، مثال ادامه تحصیل - ازدواج - احداث ساختمان - خرید - مسافرت و جشن عروسی، مهمانی و جشن تولد و غیره به برنامه ریزی دقیق نیاز هست. | - تعریف برنامه ریزی: برنامه ریزی جریانی است مداوم، حساب شده، دورنگی، با هماهنگی عوامل فیزیکی و نیروی انسانی جهت رسیدن به هدف مورد نظر می باشد.

برنامه ریزی: دینامیک و پویا عدم برنامه ریزی: حالت استاتیک، درجا قدم زدن هست و هیچ گونه پیشرفت هم ندارد برای برنامه ریزی تفکر و اندیشه لازم است. حدیث شریف «تفکر الساعه أفضل من عباده سبعین سنه» یعنی: «یک ساعت تفکر أفضل از ۷۰ سال عبادت است». * // با این مقدمه درس «ملا» را شروع می کنیم // * تعریف املا و هدفهای آموزش املا و دیکته املا؛ کلمه ای است عربی و به معنی پر کردن - بر سر جمع سخن گفتن و نهایتا درست نویسی است. دیکته؛ کلمه ای است فرانسوی و به معنی: مطالبی را، کسی املا کند (بگوید) و دیگری بنویسد.

دیکتاتور - دکلمه هم خانواده واژه دیکته است) مثال: معلم و والدین می گویند و دانش آموزان و فرزندان املا می نویسند. - مقدار املا در برنامه هفتگی کلاس: در کلاس؛ اول ۳

ساعت؛ دوم ۳ ساعت؛ سوم ۲ ساعت؛ چهارم ۲ ساعت پنجم ۲ ساعت. (امتحان پنج پایه به

صورت کتبی میباشد)

هدفهای آموزشی املا:

۱. ارزشیابی و تمرین آنچه که دانش آموز در کتابهای درسی آموخته است. برای تشخیص قوه و توانایی شاگردان.
۲. آموختن لغاتی که در زبان امروز معمول بوده و مورد احتیاج می باشد، برای کمک به خواندن و نوشتن.
۳. تعلیم آیین نگارش و صحیح نوشتن کلمات و یادگیری شکل، معانی و مفاهیم کلمات جدید و موارد استعمال آنها. مثال برای ،بخشش، لازم نیست اعدامش کنید. بخشش لازم نیست، اعدامش کنید.
۴. تشخیص نقایص املائی و کوشش برای رفع و تکمیل کمبودها و افزایش دامنه اطلاعات لغوی.

روش آموزش املا

برای آموزش املا تنها مشق نویسی از روی کتاب و نوشتن دیکته از هر درس نمی تواند روش مفیدی باشد. همانطور که برای آموزش خواندن از کلماتی شروع می کنیم که بیشتر مورد احتیاج شاگرد و برای او آشناتر و معمولی تر است.

- لذا برای آموزش املا باید از همین اصل استفاده کرد.

- آموزش املا منحصر به ساعت معین این درس در برنامه هفتگی کلاس نیست! اگر با سایر

دروس هماهنگی وجود داشته باشد کمک بزرگی در آموزش املا خواهد بود

- نوشتن داستانهای کوتاه، انشا و گزارش (در کلاسهای سوم، چهارم و پنجم) بیشتر از دیکته

گفتن به فراگرفتن املاي کلمات کمک می کند؛ زیرا شاگرد احتیاج واقعی به کلمات پیدا

می کند و ناچار املاي آنها را می آموزد. منظور اصلی از گفتن دیکته در کلاس، ارزشیابی از

کارهای مختلفی است که معلم برای آموختن املاي کلمات انجام داده است.

- برای رسیدن به این هدف آموزگار می تواند در پایان هر هفته متن دیکته را از تمام کلمات

املاي هفته ها و ماهها، و حتی سال های قبلی را در به گنجاند. (مخصوصا در کلاسهای چهارم

و پنجم عملی است).

تحقیقات نشان داده است علت اصلی افت تحصیلی در درس «املا» بویژه در مناطق دو زبانه

به علت عدم فارسی صحبت کردن دانش آموزان و معلمان در کلاس درس می باشد. پس ما

باید برای جبران افت تحصیلی، دانش آموزان خود را با فارسی صحبت کردن، فکر کردن،

خواندن و نوشتن آشنا کنیم. و موانع آموختن املا و صحیح نوشتن کلمه ها:

برای رفع موانع آموختن املا باید به موارد ذیل بیشتر توجه نمود:

- در دیکته گفتن بایستی نکات دستوری، نحوه بیان و تلفظ صحیح کلمات واضح و مشخص می باشد. در نوک زبان صحبت نکنیم و همچنین عوامل فیزیکی چون: کلاس - نور - گرما - سرما - میز و نیمکت و صندلی بازودار و موقعیت معلم در کلاس
- صورت معلم - چپ دست بودن و نحوه قرار گرفتن دانش آموزان در کلاس و نهایتا در تهیه متن دیکته بایستی آنچه را که دانش آموز آموخته و ما آموزش داده ایم مد نظر داشته باشیم.

- برای این که معلم در آموزش خود به فراگیران جهت آموختن املا و صحیح نوشتن کلمه ها موفق و تأثیر گذار باشد. او دانش آموزان در خواندن کلمات شکل کلمه را خوب ببینند. ثانيا دانش آموزان در خواندن کلمات تلفظ صحیح کلمه را ادا نمایند. ثالثا دانش آموزان در خواندن کلمات حرکات دست و طرز نوشتن را یاد گرفته باشد. مثال حرکات فلشها منظور از فلش، نقطه شروع و خاتمه را نشان و آموزش می دهد. و نتیجه می گیریم که: کلماتی را که دانش آموز قبلا نشنیده، ندیده و تلفظ نکرده و نیز برای نوشتن آن قبلا تمرین نکرده است. نباید به دانش آموز و فراگیر دیکته گفت!

- اگر در آموزش کلمات مشکل - هم خانواده - متضاد - معلم محترم با کمک دانش آموزان خود توضیح کافی و واضح و روشن و شفاف بیان نماید. (با هم کار کنند).

- آن وقت، در املا نوشتن مشکلی نخواهد بود. و در مقابل، دامنه معلومات و خزانه لغات دانش آموزان توسعه می یابد.

- در خصوص کلمات خارج از کتاب، بهتر است در تخته نوشته شود تا دانش آموزان کلمه کلمه را ببینند، خوب تلفظ بکند و نحوی نوشتن را بیاموزد و یاد بگیرد تا اینکه بتواند املاي آن را درست بنویسد.

- اگر مشق را کم بگوئیم و تکالیف انجام داده دانش آموز را اصلاح و تصحیح کنیم آن وقت دانش آموزان دقت مضاعف خواهند و در نهایت در نوشتن املا کمک شایانی در پی خواهد داشت. غلط املايي در هر مطلبي مهم است. ما معلمان بایستی تلفظ غلط را در مکالمات، در نوک زبان و در دماغ صحبت کردن را اصلاح کنیم.

مثال: تلفظ: گچ - کتاب - اگر - می گیرد - گرگ

- برای غلطهای املايي در دروس غیر املا نمره کسر نمی شود.

- ما باید بکوشیم تا دانش آموز از اولین روز ورود به محیط آموزشی کلاس درست بنویسد و با چشم درست ببیند، نگذاریم دست دانش آموز یا فراگیر به نادرست و بی دقت نوشتن

عادت کند. در کلاس تحت تعلیم خود نگذاریم چشمی به نادرست دیدن آشنا شود (به ویژه در کلاس اول و پیش دبستانی و در بقیه کلاسها). «خشت اول گر نهد معمار کج / تا ثریا می رود دیوار کج»

- برای این که دانش آموزان ضعیف به اعتماد به نفس بیشتری دست یابند (به اصطلاح پیروز میدان شوند) سعی شود متن دیکته از نظر حجم کم و تقریباً ساده باشد تا هیچ دانش آموزی نمره کمتر نگیرد تا این امر موجب پیشرفت چشمگیر و موفقیت روزافزان آن را هموار سازد.

- از جمله موانع آموختن و علل ضعف دانش آموزان در املا نوشتن: (۱) اشکال از جانب دانش آموز، نشناختن حروف است. (معلم باید تمرین و تکرار نماید.

(۲) اشکال از جانب معلم است. (نارسانا بودن صدای معلم - عدم تلفظ درست و تند گفتن دیکته - حرکت معلم در کلاس و ...)

(۳) شاید اشکال از سوی محیط باشد موجب حواس پرتی - بازی دیگران - سروصدای دانش آموزان - صدای در سالن - حیاط - ماشین و سایر موانع ارتباطی - مواردی چون، کندنویسی - چپ دستی و تحمیل دست راستی - نبود تجهیزات از جمله میز و نیمکت - نور بیشتر - گرما - سرما - فاصله چشم دانش آموزان با دفتر - طرز مداد گرفتن - و تأثیر گذار هستند. -

ضعف شنوایی - ضعف بینایی - کندنوئسی - ریز نوئسی - درشت نوئسی - کج نوئسی -

حواس پرتی

روشهای ارزشیابی از درس املا

عموما تصحیح املائی دانش آموزان به دو صورت انجام می گیرد.

۱. تصحیح فردی ۲. تصحیح جمعی

۱) تصحیح فردی: معلم دفتر دیکته ها را جمع می کند و املائی دانش آموزان را خود تصحیح

می کند و اظهار نظر می نماید تا آنجا که ممکن باید کوشش کند که تصحیح املا در حضور

خود دانش آموز باشد { ۱. تصحیح در حضور دانش آموز / ۲. تصحیح در غیاب دانش آموز

۲) تصحیح جمعی: این روش وقتی است که یکی از دانش آموزان متن یا لغتهای مشکل را

روی تخته کلاسی می نویسد و دیگران از روی نوشته و به تصحیح دیکته خود می پردازند.

۱. به وسیله تعویض دفترها ۲. از روی کتاب یا تخته ۳. هر جمله بعد از قرائت {

نحوه غلطگیری املا؟

بهتر است زیر کلماتی که غلط و یا دارای اشکال هستند خط کشیده شود؛ و سپس شکل

صحیح آن را در بالا و یا پایین آن کلمه باید نوشت و برای رفع مشکل به وجود آمده (غلط

نوشتنشان) راهنمایی و ارشادات لازم از سوی معلم به فراگیر تأکید شود. - پس از پایان هر

دیکته فقط نوشتن شکل صحیح غلطهای املائی برای رفع اشکال کافی نیست. بلکه باید معلم قاعده نوشتن و معنای کلمه را دوباره متذکر شود تا دانش آموز به خاطر بسپارد. مثال: «حیات دبستان»، «حیات دبستان» ده بار بنویس، این روش درست و منطقی نیست! - معلم باید توضیح بدهد که این «حیات» به معنی زندگی است و «حیات» به معنای محوطه است.

- به منظور وسیع کردن اطلاعات لغوی دانش آموزان و تسهیل در فهم لغات مشکل، معلم باید از لغات هم خانواده و هم گروه، مشتقات و مترادفات واژه ها و کلمات متضاد نیز استفاده نماید و تمرینات بیشتری به دانش آموزان بدهد. (مخصوصا در موارد فراغت کلیدی دروس)

- هر آموزگاری در درجه اول باید مطمئن باشد که هر یک از شاگردانش نام حروف الفبا (نشانه ها) و صداهای هر یک را به خوبی می داند. با ترکیب از صامتها با مصوت ها می توانند، بخش سازند، کلمه درست کنند، بنویسند و جمله سازی کند و نهایتا دیکته نوشته و انشا بنویسند و بالعکس قادر باشند و هر کلمه را تجزیه، بخش و کشیدن صداهای آن را بنماید.

- ابتدا آموزش املا با آموزش صوتی همراه است ولی شاگرد رفته رفته باید به مرحله ای برسد که کل کلمه بلکه ذهن او گردد. معمولا یادگیری هر کلمه از سه راه، سمعی، بصری و حرکتی صورت می گیرد. در تعلیم املا لازم است دانش آموز تلفظ کلمه را درست بشنود از چه کسی بشنود؟ جواب: از معلم، شکل آن را ببیند و با حرکات دست حرکت فلش آن را

بنویسد در نتیجه کلماتی را ک قبلا شاگرد نشنیده و ندیده و برای نوشتن آن قبلا تمرین نکرده است، نباید به او دیکته گفت.

طرح درس املا (آماده سازی متن دیکته شامل چه مراحل است؟

درس املا هم مانند سایر دروس به طرح درس احتیاج دارد. مراحل طرح درس به ترتیب عبارتند از:

۱. تهیه متن دیکته (املا) ۲. آماده سازی کلاس ۳. قرائت متن دیکته (قبل نوشتن. حین نوشتن و بعد از نوشتن) ۴. تصحیح املاي دانش آموزان ۵. بیان تذکرات و ارشادات ۶. بررسی
- پاکنویسها

- در هنگام خواندن، معلم باید توجه شاگردان را به املاي کلماتی که دارای ویژگی خاصی هستند، جلب کند، کلمات مشکل را توضیح دهد و کلمات هم خانواده لغات درس را با کمک شاگردان پیدا کند تا دامنه لغاتی که کودکان و املاي آنها را می آموزند وسعت پیدا کنند.

مثال: «روز» = امروز - دیروز - پریروز - هر روز (در کلاسهای سوم - چهارم - پنجم کاربرد دارد).

توجه: هیچ وقت نباید کلماتی را که نوآموزان قبلاً آنها را نشنیده، ندیده - تمرین نکرده در خواندن و نوشتن را ندیده و نشنیده به آنها دیکته گفت.

دیکته بایستی حول سه محور؟ جواب: سمعی بصری و حرکتی باشد.

املا و تکلیف شب:

تعیین تکلیف برای تضمین مطلب و تثبیت یادگیری پایه ای است. پانویس کردن دیکته، در خانه و به رؤیت والدین رساندن و ضمناً در دفتر تمرین یک بار دیگر دیکته نوشتن و نمره گرفتن از والدین به منزله تکلیف شب املا تلقی می گردد.

- معلم باید متذکر شود که غلط املائی در هر درس مهم است. حتی در تکالیف شب و مشق و پانویس و رونویسی و ... تا از این طریق به درست نویسی عادت کنند.

- معلم هم باید غلط املائی تکالیف را نادیده بگیرد {مشق را نیز حتی برای یکی دوبار هم شده مثل املا تصحیح نماید و یا درس فارسی را از روی مشق بپرسد. - فقط فرق غلط املائی در تکالیف با دیکته این است که نمره کسر نمی شود.

- مشق و تکالیف شب به ویژه تکالیف املا کمتر گفته شود ولی با دقت، صحیح و درست انجام گیرد. کیفیت به جای کمیت { انواع املا دارای انواع گوناگونی است که هر کدام

در زمان مخصوص و برای رسیدن به هدف ویژه‌ای به کار میرود که مهم ترین آنها عبارتند از:

۱. املا در تخته (حتی یک کلمه باشد) ۲. املائی روزانه ۳. املا هفتگی ۴. املائی آمادگی (امتحان قوه) ۵. املائی امتحانی (نوبتی ترمی)ی روی تخته سیاه - تخته سبزه‌ها و دفاتر خط زمینه هستند.

وایت بردها خط زمینه ندارند.

شرایط تشدید (۳):

- ۱) شکل های تکراری هم شکل باشند. / نجار / نججار ۲) شکل های تکراری پشت سر هم باشند. / نقاش / نققاش ۳) شکل های تکراری هم صدا باشند. / بنا ۴) شکل های تکراری در یک کلمه باشند. / بچه پله - مشدد یعنی چه؟: حرفی که تشدید داشته باشد، مشدد می گویند. - تفاوت تشدید و عین (ع.ع.ع ع): « » تشدید صدا حساب میشود ولی حرف حساب نمی شود. |ع (عین) صدا حساب نمی شود ولی حرف حساب می شود. چون در روی خط زمینه قرار می گیرد و با مصوتها صدا دار می شود. شیوه انتخاب متن املا ۱. شیوه انتخاب متن دیکته (املا) به دانش آموزان از مطالب واضح و فصیح و جالب درس که حاوی نکات اخلاقی، اجتماعی و ادبی و خصوصا تربیتی باشد. ۲. تا ضمن وسیع کردن اطلاعات لغوی کودکان، به

طور غیر مستقیم بر معلومات عمومی آنها بیفزایند و رغبتشان را به کار نوشتن برانگیزد ایجاد انگیزه و علاقه نماید. نباید، عبارت های متنی دیکته خسته کننده و جملات منفی و مایوس کننده باشد. ۳. دانش آموزان باید قبلاً بدانند که متن دیکته از چه صفحه و یا صفحاتی از کتاب است. ۴. هدف از گفتن دیکته در متن «یاد دادن املائی کلمات» به شاگرد است. - از روز اول نباید گذاشت دست شاگرد به نادرست نوشتن و چشمی به نادرست دیدن آشنا شود و معلم نیز نباید اشتباهی تلفظ کند.

۵. متن دیکته کم، ساده، از ساده به مشکل انتخاب شود به طوری که هیچ دانش آموزی نمره کمتر از ۱۰ نگیرد. احساس موفقیت و اعتماد به نفس را در شاگردان تقویت نمائیم، تا موجب نشود به شاگردی تنبل وضعیت خطاب کنیم «اظهار کلمات منفی و تحقیر آمیز ممنوع!!» ۶ لازم است متن دیکته (املا) یک بار قبل از آغاز نوشتن و یک بار هم پس از پایان دیکته به طور روشن و شمرده و رسا خوانده شود. ۷. بهتر است در موقع بیان جملات، معلم در یک جا بایستد تا صدای او به طور یکنواخت به همه کلاس برسد. همچنین همه شاگردان را زیر نظر داشته باشد: طرز مداد گرفتن ها، عدم استفاده از خودکار، روان نویس و ... شکستن نوک مداد، چپ دست بودن، طرز گرفتن دفتر املا، از چپ به راست نوشتن ها، حفظ فاصله چشمها با دفتر و ... را مد نظر داشته باشد. ۸- قرائت املا به صورت کلمه به کلمه نباید انجام گیرد بلکه به شکل جمله ای کامل باید بیان شود. ۹. املا به تدریج باید از نظر کمیت و سطح علمی

افزایش پیدا کند و از جهت کیفیت پر بار و غنی و به سرعت گفتن افزوده شود و تعداد کلمات تکراری کاهش یابد. ۱۰. تا وقتی که دست دانش آموز یا فراگیر از نوشتن آزاد شده است، مطلب بعدی گفته نشود؛ و در ضمن نشانه های نقطه گذاری علائم آیین نگارش) به وسیله معلم دیکته گردد و شاگرد موظف به رعایت دقیق آن باشند و غلط املائی محسوب خواهد شد. ۱۱. دانش آموزان از تکرار جملات دیکته خودداری نمایند (معلم کنترل نماید، تذکر بدهد، گوش زد نماید تا موجب شلوغی کلاس نشود)

برخی از علل که موجب جا انداختن حروف و کلمات در املا میشود

- ممکن است عواملی چون:

۱. دیکته تند گفته شده است. ۲. فراگیر دقت لازم را در خواندن نداشته و نتوانسته بنویسد. ۳. عامل خستگی و بی خوابی و گرسنگی و تشنگی موجب این امر شده باشد. معمولاً در آخر جملات طولانی اتفاق می افتد.

* توصیه:

بایستی متن دیکته متناسب با قدرت و استعداد دانش آموزان با وجود تفاوت های فردی انتخاب و اجرا شود (کلاس اول مدرسه X با کلاس اول مدرسه لا متفاوت است).

- چنانچه متن دیکته از نظر تعداد جملات و کلمات در کلاسهای اول و دوم، سوم، چهارم و پنجم متفاوت می باشد.

- مقدار متن دیکته در کلاس اول ابتدایی:

- در نوبت اول ۸ تا ۹ جمله ۳۰ تا ۳۵ کلمه

- در نوبت دوم ۱۰ جمله ۴۰ تا ۴۵ کلمه (۲۵ کلمه غیر تکراری + ۵ کلمه ساده خارج از

کتاب) روش ارزشیابی از درس املا: (شیوه تصحیح املا در کلاس اول ابتدایی) شیوه نامه

تصحیح املا در کلاس اول ابتدایی شامل ۲۰ بند می باشد.

* تحویل کپی از شیوه نامه به همکاران محترم و توزیع کپی دیکته برای نمره گذاری طبق

شیوه نامه کلاس اول روش ارزشیابی از درس املا، در کلاس دوم، سوم چهارم پنجم:

- شیوه نامه تصحیح املا در پایه های دوم، سوم چهارم پنجم مشترکاً ۳۷ مورد می باشد.

اختلالات نوشتن (چه در دیکته «املا» و انشا و سایر موارد):

۱. بدخطی ۲. فشار بیش از حد به مداد ۳. فشار کم به مداد ۴. کج نویسی ۵. درشت نویسی ۶

ریز نویسی ۷. جا انداختن ۸. وارونه نویسی (آینه نویسی) اشکالات املایی ضعف در شنوایی،

ژاله = جاله ضعف در بینایی، حيله = هیله قرینه نویسی، دید = زمانی است که کودک به جای

اینکه از سمت راست شروع کند، از سمت چپ کاغذ شروع به نوشتن می کند. عدم دقت، گندم = گندم نارسا نویسی، رستم = رسم .. علل بد خطی دانش آموز: عدم استفاده از مداد معمولی HB موجب بدخطی دانش آموزان پایه اول و دوم ابتدایی و یا بدخطی نوآموز می شود. فراگیری که تازه شروع به نوشتن و آموختن کرده به عنوان مثال دانش آموز پایه اول ابتدایی و یا نوآموز بزرگسال در اوایل نوشتن نبایستی از خودکار، روان نویس، مداد فشنگی، مداد فشاری، مداد شمعی، ماژیک و استفاده از وایت بردها و ماژیک آبی موجب بدخطی فراگیران می شود.

- لذا لازم است جهت تقویت عضلات دست فراگیران در آغازین روزهای یادگیری و مخصوصا در مرحله نوشتن از مداد HB و مداد رنگی معمولی (مخصوصا در نقاشی و انجام تمرینات ریاضی) استفاده نمایند. از وظایف والدین و معلمین است که این موارد را به فرزندان و دانش آموزان گوشزد کنند.

از عوامل دیگر بدخطی:

۱. در اجتماع به خط ارزش نمی دهند. تایپ با ماشین و کامپیوتر. سؤال: حالا چکار کنیم تا خط دانش آموزان خوب باشد؟ جواب: باید معلم خوش خط باشد - خط هنر است. ۲ و ۳. فشار بیش از حد به مداد و فشار کم به مداد: سؤال: برای دانش آموزی که بیش از حد به نوشته

فشار وارد می کند و یا کم رنگ می نویسد یعنی به مداد کمتر فشار وارد می کند، چه راهبردی

پیشنهاد می گردد؟

جواب الف: برای دانش آموزی که موقع نوشتن بیش از حد به مداد فشار وارد می کند، دو صفحه کاغذ ۴A با یک برگ کاربن در وسط دولایه کاغذ قرار می دهیم و از دانش آموز می خواهیم طوری بنویسد که به ورق پایین نیفتد. عملاً در کلاس انجام می دهیم و یک کلمه معلم خودش می نویسد و دانش آموزان کلمه را تکرار می کند. جواب ب: برای دانش آموزانی که موقع نوشتن کم رنگ می نویسد کمتر به مداد فشار وارد می کند باز هم، دو صفحه کاغذ ۴A با یک برگ کاربن را با سنجاق ته گرد وصل می کنیم و از دانش آموز می خواهیم که کمی بیشتر به مداد فشار بده تا به ورق پایین هم بیفتد.

۴. کج نویسی

- عامل مهم و اصلی عدم هماهنگی قانون چشم ها و دست می باشد.

راهبر و درمان کج نویسی به عنوان پیشنهاد، می توان دفتر دانش آموز را به سه سطر با ماژیک پررنگ خط کشی کرد. از دانش آموز می خواهیم فقط در روی این سه سطر خط کشی شده بنویسد و بعد از تمرین و تکرار فاصله خطها را کمتر و محدودتر می کنیم و تعداد سطرها را به تدریج و هر روز با اضافه کردن یک سطر سرانجام به خطوط زمینه خود دفتر میرسیم و این

دانش آموز از کج نویسی نجات یافته مثل سایر همسالان قشنگ و در روی خط زمینه دفترش می نویسد. ۵ و ۶ راهبرد علل درشت نویسی و ریز نویسی . علت اینکه فراگیر درشت می نویسد این است که به جای مچ دست، کتف خود را حرکت می دهد و درشت مینویسد.

- علت این که فراگیر ریز می نویسد این است که: مچ دست را خیلی یواش و آهسته حرکت می دهد و فقط انگشتانی که مداد را گرفته حرکت می دهد. راهبرد و درمان درشت نویسی: در دفتر یا در تخته کلاس مانند نمونه طرحی را رسم می کنیم.

کلمه	مربع ها ریز
کتاب	
من	م ـ ن

با یکی، دو بار تمرین می توان فراگیر را از درشت نویسی به حد اعتدال رساند.

راهبرد و درمان ریز نویسی:

راهبرد ریز نویسی برعکس راهبرد درشت نویسی است. فقط اندازه مربع ها را بزرگ در نظر

می گیریم

کلمه	مربع‌ها ریز
خدا	خ ا د

۷. علل جا انداختن در دیکته (املا):

یکی دیگر از مشکلات املا جا انداختن می باشد. جا انداختن ممکن است به دلیل کند نویسی

ضعف حافظه شنوایی و ضعف گفتاری معلم و ضعف حافظه دیداری دانش آموز و نیز عوامل

مخل در ارتباط فی مابین معلم و دانش آموز در کلاس بوده باشد.

- علل کندنویسی ممکن است نحوه گرفتن مداد باشد بایستی معلم در روزها و مخصوصا در

پیش دبستانی توجه فرموده باشد. ضعف عضلانی و استفاده از روان نویس و ماژیک و... باعث

شده که اصطکاک بین روان نویس و کاغذ را نتوانسته کنترل نماید لذا وقتی با مداد معمولی املا می نویسد دچار کندنویسی می شود.

- ضعف حافظه شنوایی: صدای معلم رسا و شفاف نیست، از نظر فیزیکی دانش در جای مناسبی نشسته است. شاید نزدیک بخاری، کنار پنجره، روی نیمکت متحرک، جلوی نور آفتاب و... شاید فراگیر به کمک احتیاج دارد و..

- ضعف حافظه دیداری: شاید فراگیر به عینک نیاز دارد. از نظر بینایی دوربین، نزدیک بین (آستیگماتیک). شاید عوامل مغل دیگری نسبت به محیط وجود داشته باشد.

- مدت زمان حافظه دیداری ۰۲-۷ ثانیه است (حداکثر: ۹ ثانیه. حداقل: ۵ ثانیه)

- راهبرد برای تقویت جا انداختن در دیکته (املا): با در نظر گرفتن تفاوت های فردی فراگیران می توان .. چند کلمه از یک نوع / مثال: گل شاخه برگ ریشه ۴ تا

می گوئیم این کلمات را پس از شنیدن دوباره تکرار کن. - مثال برای عددها (۳، ۵، ۷) ۳ تا «یا» (۳، ۵، ۷، ۱) ۴ تا تقویت حافظه شنیداری: الف) راهبردهای انفرادی: .. صدای ساعت های ثانیه شمار به گوش فراگیر.

۲. صدای بشکن در گوش راست و گوش چپ بدون توجه به فرد. ۳. پنهان کردن وسیله و ضربه زدن به روی میز با زیر و بم شدن صدا شی را پیدا کند. ۴. چشمهای فراگیر را با دستمال

بسته و دانش آموز را صدا می کنیم در جهت های مختلف کلاس یا اتاق نوعی بازی است.

(جهت شناخت جهت های راست. چپ تقویت حافظه شنیداری) ۵. و راهکارهای دیگر هم

وجود دارد.. ب) راهبردهای جمعی نفر اول یک کلمه بگوید و نفر دوم یک کلمه به کلمه

اول اضافه نماید تا اینکه جمله تمام شود. مثال:

نفر اول: من نفر دوم: من علی نفر سوم: من علی را نفر چهارم: من علی را دوست نفر پنجم

من علی را دوست دارم. ج) راهبرد برای تقویت دقت: بهترین وسیله برای تقویت دقت، استفاده

از نقاشی و طرح هایی که یک یا چند تصویر یا قسمت خاصی در آنها پنهان شده است. به

تابلو توجه می کنیم

- سپس از دانش آموز می خواهیم اول با دقت نگاه کند. بعد در غیاب عکس بگوید چه

چیزهایی دیده. سؤال می کنیم چند تا بود؟

- نوعی تقویت راهبرد دیگر برای تقویت دقت:

	ردیف به ردیف می پرسیم از راست به چپ

۸- وارونه نویسی (آینه نویسی): - علت اصلی وارونه نویسی: آن است که دانش آموز سمت چپ و راست و بالا و پایین را خوب و کاربردی یاد نگرفته و نمیشناسد، بطور کلی دریافت نکرده است؛ و آن مطلب را باید در پیش دبستانی تمرین و تکرار می شده و به دوره پیش دبستانی بیشتر اهمیت داده شود.

- حساسیت شنودی (تمیز شنودی): راهبردهای تخصصی: به وسیله چند قوطی کبریت. قوطی ها را دوتا، دوتا با یک شماره و از یک نوع جنس پر می کنیم. بعد با حرکت (تکان دادن صدای داخل قوطی را می شنوند و پس از دانش آموزان می خواهیم:

۱) تشخیص بدهند صداهای شانه؟ ۲) از بین قوطیها تشخیص بدهند محتوای قوطی چیست؟
- دانش آموزی که مشکل شنیداری دارد. او را در این راهبرد (در بازی قوطیها)، قهرمان بازی باید قرار داد که به هدف اصلی که آموزش دانش آموز مشکل دار شنیداری بود برسیم.

- راهبرد کلاسیک تر برای تقویت شنودی:

مثلا صدای اول کلمه «کار» «مار»؟ صدای دوم کلمه زنبور؟ {زنبور} = (حروف غند) یا دماغی صدای آخر مادرمان؟ {مادر مام} دو حرف «ن» و «م» را حروف غنه یا دماغی می گویند.

- این گونه کلمات را در نوار کاست ضبط می کنیم و در کلاس پخش می کنیم. مثل نوار

کاست. آموزش قرآن. {گوش کن، زمزمه کن، بلند بخوان}

- روانشناسان جهت تقویت شنودی نظری داده اند و آن اینکه: در وسط مطلب آهنگی هم

پخش شود چون بیشتر جلب توجه می کند و همان هدف ماست که می خواهیم از نظر شنوایی

ایجاد و انگیزه و علاقه در فراگیران داشته باشیم. موزیک در گاوداری و شیردهی بیشتر؛ در

یک برنامه تلویزیونی یک دوتا دلفین با صدای موزیک حرکات منظم و قابل توجهی را ایفا

می کردند و..}

- برای اینکه دانش آموزان در کلاس دقتان بیشتر شود می توان با قصه گویی با تن صداهای

متفاوت تقویت شنودی را ایجاد نمائیم.

- در خانه می توان حتی تماشا کردن به تلویزیون هم باید چنین باشد هر گاه صدای پخش

تلویزیون کوتاه باشد مطلب تهیه و رساتر و معنادار دریافت می شود. کودکان برعکس

بزرگسالان از تن صدای بلند از تلویزیون استفاده می کنند آرام کردن صدای تلویزیون برای

بچه های خانه نیز نوعی آموزش و تقویت شنودی مناسب است. نحوه زیرنویس های منفی در

دفتر املا دانش آموزان: با عنایت به شکل ها

- در مورد این شکلهای مثال آب: چقدر آب هست؟، چقدر خالی هست؟ قسمت پر لیوان را

بگوییم، یعنی خوبیها (مثبتها) را بگوییم. - موقع نمره دادن به املا در دفتر دانش آموزان:

| - نوشتن عبارت ۴ تا غلط داشتی = نه!

- از هر غلط ۲ با بنویس = نه!

- بد خط نوشتی و عبارت های این چنین

= هرگز! راهبردها: ۱. شرطی کردن در کلاس، ۲. بار از روی کلمه درست آنچه که معلم تذکر داده بنویس.

- کلمه های غلط را چه کسی نوشته بود دانش آموز. ۲. متشکر، از ۵۰ واژه ۴۶ واژه را درست

نوشتی. به جای اینکه بنویسم ۴ تا غلط داشتی ۳. از این زیباتر هم می توانی بنویسی به جای،

خیلی بد خط نوشتی ۴. به جای متأسفم بیشتر دقت کن می توانی قشنگ بنویسی ۵. به پیشرفت

نهایی خیلی نزدیک شدهای به جای، پیشرفت نهایی بررسی باید تلاش کنی { نمره صفر (---

(ندهید. (نمره در دفتر ثبت گردید دانش آموزانی را که از نظر شنیداری، دقت، کج نویسی،

ریزنویسی، و درشت نویسی، جا انداختن و وارونه نویسی و چپ دست مشکلی دارند چه باید

بکنیم؟

- برای دانش آموزان می توانیم جدولی تهیه کنیم و در یک برنامه کلی اطلاعات لازم از دانش آموزان در دسترس معلم مربوط قرار می گیرد.

اسامی دانش آموزان	شنیداری	کج نویسی	ریز نویسی	درشت نویسی	جا انداختن	چپ دست
x-۱	*	-	*	-	-	*
y-۲	-	*	-	*	*	-

توصیه می شود: در برخورد با همکار، همسایه، فامیل، دوست، و آشنا در خصوص جزئی ترین خریدها و شادی ها به عنوان مثال در خرید یک خودکار، یک پیراهن، یک مانتو، یک روسری، یک جفت کفش، جوراب و... با گفتن یک کلمه قشنگ «مبارک» و با گفتن عبارت مثبت و سازنده و امیدوار کننده در برقراری ارتباط و نیز رعایت مسائل حسن خلق و اجرای دستور حدیث نبوی (ص) که فرموده اند: تو چه آن قدر پول نداری تا همه را با پول از خود راضی و خوشنود کنی، پس با اخلاق نیکو و گفتار نیکو دیگران را از خود راضی کنی. والسلام. به امید روزی که هیچ دانش آموزی در زنگ املا، ترس و دلهره را در وجود خود راه ندهد.

منابع و مأخذ

- روش تدریس فارسی، ویژه دانشجویان مراکز تربیت معلم.

- مجله رشد آموزش ابتدایی ماه های دی و بهمن ۸۲